Ч. 70 (14.902). Львів, четвер 31. березня 1938. Opłata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LIX.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

РЕДАКЦІЯ Й АДМІНІСТР.: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції й Адм.: 220-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
" Банку Чеських Легіон. Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно (з книжкою) . 5.00 зол.
Чвертьрічно . . . . 15.00 "
Піврічно . . . . . 30.00 "
Річно . . . . . . 60.00 "
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч.
У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Польсько-литовський кордон отворений лише для дипльоматів.

Договір у справі наладнання комунікації між Польщею та Литвою підписали в Августові. Покищо нормального звязку між обома державами ще не наладнано — кордон можуть переходити лиш особи з дипльоматитчними пашпортами, щоби оба новоутворені посольства мали змогу комунікуватись зі своїми урядами.

Окупаційний страйк спаралїжував французький военний промисл.

У вівторок вечором вибух окупаційний страйк у 14-ох великих фабриках зброї та інших металюргічних заведеннях. Професійна спілка металевих робітників годиться перервати страйк, якщо працедавці провізорично підвищать платні, але Блюм на те не погоджується. Фабриканти відмовляються від усяких переговорів, доки фабрики окуповані.

Страйкує коло 30.000 робітників.

ПЕРЕД МІЛІТАРИЗАЦІЄЮ ЛЕТУНСЬКОГО ПРОМИСЛУ?

З огляду на те, що страйк перешкоджує у здійсненні плянів зброєнь, з кол міністерства нац. оборони висувають проект частинної мілітаризації летунського промислу, що дало би змогу урухомити їх.

ФРАЦУСЬКІ МЕТАЛЕВІ РОБІТНИКИ ЗАРОБЛЯЮТЬ НЕСОГІРШЕ...

Як обчислює париський „Журналь де Деба', викваліфікований металюрґічний робітник заробляє у Франції 18.3% більше, ніж поліційний комісар (з правничою освітою!), 30% більше ніж скарбовий інспектор, 34.5% більше ніж учитель і 39.4% більше ніж четар; за годину праці платять йому 12.20 фр.

Це вказує, що теперішній страйк має чисто політичний підклад.

Еспанські національні війська заняли Барбастро.

НЕВДАТНІ ПРОТИНАСТУПИ ЧЕРВОНИХ.

Червоне міністерство оборони подає в комунікаті, що нац. війська заняли Барбастро і перейшли ріку Сінку між Пнейо і Заїдан та між Абізандою і Ельґрадо. На відтинку Фраґи йдуть бої на лівому березі Сінки.

На правому крилі араґонського фронту здобули нац. війська шлях до деллЯ Мазоґа і гори коло Зоріти, Хінетроци, Торревелїллї та Сан Хозе. На відтинку Каспа розбили вони червону бриґаду і заняли вершок Пунта де Сан Пебля.

На відтинку Фраґи попали в руки нац. військ Сарос і Айтона; під Санта Леліне перейшли нац. війська Сінку і заняли Бельвар, Оссо й Альдугевар; на всьому фронті дійшли вони до каналу Заїдін.

Зі Саляманки офіційно повідомляють, що на відтинку Альбаррасін нац. війська відбили ворожий наступ.

На араґонському фронті йдуть вони скоро вперед. Також не пощастив червоний протинаступ на ліве крило араґонського фронту. Понад 200 червоних полягло; подібно й на відтинку Параледа.

ПЕРЕМОГИ НАЦІОНАЛЬНИХ ВІЙСЬК У ПІВДЕННІЙ ЕСПАНІЇ.

На відтинку Пеннароя нац. війська здобули Монт Маноде Гієрро; припала їм багата добича (13 гармат і чимало муніції). В Андалюзії на відтинку Валензуелля нац. війська заняли гору де Метаґалянт і інші важні становища.

Защо стане Шушніґ перед судом?

ҐЕБЕЛЬС У ВІДНІ.

Як подає Райтер, Шушніґ стане небавом перед судом у Ляйпціґу. Він відповідатиме за намагане сфальшування плебісциту та за несправедливий присуд на Плянетту, засудженого за вбивство Дольфуса. Підчас процесу у справі вбивства Дольфуса Шушніґ був міністром справедливости, тому й на нього скидують відповідальність.

У вівторок пополудні прилетів до Відня мін. Ґебельс. Повитав його намісник Зайс-Інкварт і посадник Відня Нойбахер.

ЛІКВІДАЦІЯ АВСТРІЙСЬКОЇ АРМІЇ.

1. квітня утворять команду 5. німецької армійської ґрупи, до якої буде належати 17. корпус (Відень) і 18. (Зальцбурґ). Полки, що мають назви з багатою історичною традицією, збережуть.

ФОН ПАПЕН — АМБАСАДОРОМ У ТУРЕЧЧИНІ.

Турецький уряд погодився на іменування фон Папена німецьким амбасадором в Анкарі.

Обурюються, що в українських бібліотеках

НЕМА РОСІЙСЬКИХ КНИЖОК.

„Учітельская Ґазета" жаліється, що в українських школах іґнорують російську мову: у шкільних бібліотеках твори великих російських письменників є лише в українських перекладах, у російській мові нема ніяких книжок. При цій нагоді „Учітельская Ґазета" атакує українських „буржуазних націоналістів".

АРЕШТУВАННЯ В ЧЕРВОНІЙ АРМІЇ.

ГПУ арештувало начальника ветеринарного відділу київської военної округи Шаповала, якому закидують, що він ширив епідемію серед коней, та політичного комісаря сибірської военної округи Шардіна, що вів опозиційну акцію. (АТЕ.)

РОБІТНИЧІ СТРАЙКИ.

Щойно тепер прийшла вістка, що підчас першої сесії найвищої ради СССР дійшло до страйків: у ярославських текстильних фабриках робітники страйкували тиждень, у Ленінґрадщині 5 фабрик унерухомлено на кілька днів.

Упривілеєні та покривджені національні меншини.

КРИК ПРО НІМЦІВ І ПОЛЯКІВ У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ І ЛИТВІ ТА МОВЧАНКА ПРО УКРАЇНЦІВ У ПОЛЬЩІ.

Львів, 30. березня 1938.

Несподівано знову „вибухла" справа національних меншин, як поважна міжнародня проблема, що грозить — чи може грозити — навіть военними конфліктами. Дійшло до того, що не тільки міністр закордонних справ Польщі п. Бек, але й премієр Великої Британії п. Чемберлен говорить про національні меншини у Чехословаччині — один про польську меншину, другий про німецьку — та зовсім виразно заявляє, що їх справа є предметом дипльоматичних міждержавних розмов. Поведена рівнобіжно голосна пресова кампанія про кривди даних меншин та про їх права до повної рівности з чеськими громадянами в усіх вирішних для держави справах та до територіяльної, у крайньому випадку — національно-культурної автономії, і поруч із цією кампанією вже деякі доконані зміни національної чехословацької політики у користь поляків і німців, — усе це не тільки одна з найважніших міжнародніх подій останнього часу, але й одно з найцікавіших явищ XX-го століття.

Бо це раптове зацікавлення розмірно малими, ба навіть — коли мова йде про поляків у Чехословаччині — дуже дрібними національними меншинами є надзвичайно знаменне для всього великого руху охорони прав народів, що найшлись у чужонаціональних державах як національні (расові, віроісповідні) меншиневі відлами, того руху, який істнував і перед останньою світовою війною, але який щойно в останній війні зріс до засади, за яку йшла війна. Розпад Австро-Угорщини і Росії та створення незалежних держав: Польщі, Чехословаччини, Фінляндії, Естонії, Латвії і Литви — був вислідом перемоги засади, що т. зв. малі народи мають таке саме право до власної держави, що й народи великі. Знаємо аж надто добре, наскільки та перемога була частинна і як разом із нею діялися речі, що йшли у зовсім протилежному напрямку. Деякі новостворені молоді держави забули і про недавню власну долю і про засаду національного самоозначення та у своїй і зовнішній і внутрішній політиці почали мерщій виправдувати приповідку, що каже про апетит, який зростає з їдою. Всеж, версайський договір, який був складений не так з любови до малих народів, як радше з ненависти до центральних держав, вставив 86-ту і 93-тю статтю, що торкаються національних меншин Чехословаччини й Польщі, прийшла ціла низка міждержавних договорів про охорону національних меншин, м. і. договір із Польщею, підписаний у Версалі 28. червня 1919. року, загарантований Радою Ліґи Націй 13. II. 1920. р. та важний разом із версайським договором від 10. січня 1920 року. Польща мала ще окремі умови щодо охорони національних меншин з Вільним Містом Данцігом, т. зв. женевську конвенцію щодо охорони меншин на Шлеську, умову з ЧСР з 23. IV. 1925.

но і 7 статтю риського мирового договору зі Совітами.

23. IX. 1934 року міністр Бек „виповів“ вищезгаданий договір про охорону національних меншин, мотивуючи, що та умова, яка не обовязує нарівні всіх держав, понижує державний престіж Польщі, бо дозволяє чужим чинникам вмішуватись в її внутрішні справи. Таке становище Польщі — престіжево-формальне — не шкодилоб непольським народам у Польщі, якщо одночасно польська національна політика пішлаб іншими дорогами ніж ті, що раніш викликували повінь скарг на женевському терені. З другого боку одностороннє зірвання міжнародньої умови не обовязує ані тих міжнародніх чинників, які гарантували національним меншинам деякі означені права, ані не обовязує заінтересованих меншин. Однак у даному випадку рішило не польське становище, тільки повний упадок поваги і політичного значіння Ліги Націй: цей момент був тільки зручно використаний польською дипльоматією і польською внутрішньою політикою. Вже тільки мимоходом можна зазначити, що смертельним ударом для морального та реально-політичного значіння Ліги Націй у справі охорони прав національних меншин — було прийняття Совітів до Ліги, які не залежать від міжнародньо-правної охорони меншин та які одночасно своєю внутрішньою національною політикою глузують просто з самого поняття „права національних меншин“ (адже у Совітах навіть така „меншина“, як 30-міліоновий український нарід є сьогодні підтяганий під знаменник „одного великого совітського народу“).

Таким робом здавалось би, що саме останніх кілька літ це повний сумерк міжнародньої охорони меншинєвих прав, що хвиля ексклюсивного націоналізму буде щораз більше намагатися втопити національні бездержавні відлами у морі державного тоталізму і що настала строга реакція проти славних Вільсонових гасел та її — хоч і кволого, а проте таки реального — вислідy з рр. 1918-19. Ця надія „тоталістів“, які націоналізм і державний імперіялізм утотожнюють з насильною асиміляцією недержавних народів, ця надія розбивається на наших очах у дребезги. Передусім саме тотальна і націоналістична III. Німеччина низкою офіціяльних актів і деклярацій заперечила вищезгаданій примітивній тезі, проголошуючи зі свого боку, що націоналізм саме має шанувати права інших народів і не кріпшати — їхнім коштом. Ті словесні заяви дістали потвердження у двосторонньому порозумінні між Німеччиною та Польщею, яке у свою чергу спаралізувало гру всіх міжнародніх і внутрішніх польських чинників, що за всяку ціну змагали до використання польсько-німецького меншинєвого спору для того, щоб узагалі зірвати польсько-німецьку приязнь. Далі фашистівська Італія не завагалася зробити для своїх славянських меншин уступки, необхідні для збереження добрих звязків з Югославією. Вже в останніх днях читали ми офіціяльну заяву італійського уряду, що він не думає винищувати тирольських німців асиміляційною політикою і нема сумніву, що доля цих останніх у звязку з аншлюсом — покращає.

Однак осередком міжнародньої уваги стали меншинєві відносини у Чехословаччині. Це така цікава тема і стільки викликує вона рефлексій, що безумовно прийдеться нам ще нераз до неї вертатись та подрібніше розглядати її по суті. Сьогодні обмежимось до ствердження двох аксіом: 1) нема сумніву, що чеська національна політика була заражена тією самою мегальоманією та асиміляційними апетитами, як і політика інших переможних держав, що дістали більші державні границі, ніж цього раніш сподівались і 2) нема сумніву, що нечеським народам у ЧСР велось розмірно краще, ніж іншим національним меншинам в інших державах. І колиб не нинішня міжнародня некорисна для чехів конюнктура, то напевне не булоб того крику, що сьогодні знявся. Фактом є, що німці від самого початку істнування ЧСР мали свій попередній державний університет у Празі і дві державні політехніки і прегарно розбудоване середнє і нижче шкільництво, свій прегарний та субвенціонований театр у Празі, мали своїх міністрів у чеському кабінеті, а президент держави виголошував у своїх подорожах по німецьких провінціях у ЧСР промови по німецьки. Фактом теж є, що у 1933 році на 13.790 всіх польських дітей у шкільному віці у шлесько-моравському краю 12.759 дітей ходило до польських шкіл. Як сказано — може у будучому займемося докладною аналізою стану німецької та польської меншини у ЧСР, але згори мусимо підкреслити з притиском: **у нашому українському інтересі лежить, щоб ті меншини, так само, як мадяри і — очевидно — словаки дістали у ЧСР якнайбільші права, включно до територіяльної автономії (не фікційної, лиш фактичної), тому нашими цитатами стану посідання національних меншин у ЧСР не думаємо в найменшій мірі шкодити у їхній боротьбі.** Хочемо тільки вказати на шалену диспропорцію, що істнує в міжнародній охороні ріжних національних меншин: між ними є так само меншини упривілеєні та покривджені, як між великими і малими державами, між державами з більшими та меншими можливостями робити натиск на інші держави і ввесь міжнародній хід подій.

Яка шалена диспропорція між станом (3 і пів міліона німців у ЧСР, яким діється така „кривда“, що аж п. Чемберлен інтервеніює в їх обороні, лякаючись збройної атаки Німеччини на ЧСР, та станом 6-ти (в офіціяльній статистиці „тільки“ 4 і пів) міліонів українців у Польщі, за якими сьогодні ніяка собака у світі хвостом не махне! А проте, коли пп. Войцеховські і ріжні Секретаріяти та зїзди виводять із цього факту такий висновок, що проголошують засаду — здушити всі національні меншини у Польщі до того ступня, щоб разом не творили 25% населення держави, коли польська вулиця істеризує на найменший прояв життєздатної сили українського народу, коли польська офіціяльна політика ані на крок не сходить з давніх своїх шляхів у шкільній, господарській, персональній, адміністраційній політиці — то це груба і груба польська помилка.

Бо коли за нами, українцями, ніхто сьогодні не заступається, коли ми творимо у світі єдиний свого роду дивогляд, що один із найбільших народів зданий всеціло тільки на власні сили — то висновок з того подвійний: **1) той нарід сам собі мусить здобувати таку повагу, щоб із ним рахувались і 2) засада, що національні меншини мусять бути респектовані та їх права збережені і розбудовані, не може обмежитись тільки до відтинку нинішніх упривілеєних меншин.** Невідхильні історичні явища мають уже ту питому собі рису, що находять свій вияв в усякий — найбільш непередбачений — спосіб і що їх ніяк не можна закрити ані оминути. Коли польська сторона масу енергії витрачує сьогодні на зберігання фікції однородно-національної держави, то з того не виходить, що фікція однородности стане тривкою дійсністю. Коли-ж нинішній стан українського маразму та брак належного відпору на польський наступ заохочує продовжувати й посилювати той наступ, то це теж польська помилка: бо живий нарід найде в собі завжди стільки сили, щоб покінчити з хвилевими проявами свого політичного маразму.

ік.

Хроніка Совітської України.

ТИСЯЧА ПЕРША МАНІФЕСТАЦІЯ „УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ“ ВІДДАНОСТИ „ВОЖДОВІ“.

На засіданні президії Центрального Виконавчого Комітету УССР „президент“ совітської України Петровський уважав за потрібне, беручи слово в імені всього „українського народу“, висловити безмежне задоволення цього народу з приводу присуду в московському процесі і запевнити Москву, що „український нарід“ ще більше тепер згуртується навколо рідної комуністичної партії, навколо „улюбленого вожда українського народу Сталіна“...

Ніяка статистика ні совітська ні „буржуазна“ не має змоги підрахувати кілько то разів на місяць складає такі заяви Київ, від якого чомусь то вимагає таких заяв без кінця Москва...

ПРЕЗИДЕНТ „УКРАЇНСЬКОЇ“ СОВІТСЬКОЇ РЕСПУБЛИКИ ВЧИТЬ УКРАЇНСЬКОГО ХЛОПЦЯ... РОСІЙСЬКОЇ МОВИ.

Учень кременчуцької школи Бондаренко написав до Петровського привіт з приводу його 60-ліття. Петровський подякував йому і зазначив, що Бондаренкові треба ще багато вчитися, бо на 9 рядків свого листа він зробив 17 помилок, наприклад, він написав „Петровський“ з „ь“ після „с“, Донбас він пише через одне „с“, він пише слово роботи замісць „работи“, „Нью Йорської“ замісць „Нью Йоркской“ вживає слово „бажаю“ замісць „желаю“, літеру „і“ замісць „и“ тощо.

Деяке незрозуміння цих завваг Петровського розсіється, коли довідаємося, що листування це йшло російською мовою і що президент Української Совітської Республики, прочитавши написаного ламаною російською мовою листа до нього відповів на нього не мовою народу, над яким він „президентує“, не запропонував звертатися до нього мовою українською, відно значно зрозумілішою його кореспондентові, і відповівши російською мовою, ще повчально додав: „Мусиш добре знати російську мову!“...

А чи не повстане у того самого Бондаренка думка: „Чому я, українець, мушу звертатися до свого президента російською мовою, а не своєю рідною?“

А ВСЕЖ ДУЖЕ ЦІКАВЛЯТЬСЯ УКРАЇНОЮ В МОСКВІ.

Вийшла нова книжка в Москві „Я сын трудового народа“, роман одного з видатних і справді талановитих совітських російських письменників Катаєва.

Зміст її, як видно з рецензій, складає „геройчна боротьба українського народу проти загарбників німецьких окупантів, поміщицько-гетьманської диктатури Скоропадського, петлюрівщини і інших ворогів трудящих“. Досі якось не доводилось помічати зацікавлення Україною в творчості Катаєва.

Автор описує як „владу захопив гетьман. Починається жорстока розправа з трудящими. Поміщики й куркулі здійснюють свою диктатуру... Починаються каральні експедиції, розстріли сотень і тисяч українського народу“. „Теплотою, ніжністю, любовю до народу, повагою до народних звичаїв, традицій, побуту пройняті сторінки оповідання“, зазначає рецензент, багато у автора нагадує... Гоголя.

Ну, і зрозуміло провідний мотив кожного такого оповідання з українського життя: „український нарід в гарячій і непорушній дружбі з братнім російським народом почував себе дужим, непереможним, вбачав єдиний спосіб завоювати собі щастя“.

Мова оповідання має слова і цілі звороти української мови, там, де розмовляють представники народу, або де автор змальовує українське село. Дуже це модний, той своєрідний екзотизм у сучасній російській совітській лі-

ратурі, починаючи від роману Серафимовича „Железный поток“, де, наприклад, вираз „бабо Горпино“ автор вживає, як назовний відмінок.

Видимо спокусився на цей екзотизм і Катаєв, коли вже рецензент „Вістей“ закидає йому вживання слова „злидні“ як епітету про людців, що мусів би означати щось неначе російське слово „злодей“ в перекладі українською мовою, або таку цитату з Шевченка „Шуме та стогне Дніпр широкий“.

Дуже характеристичне це „шуме“, вміщене в книжці, виданій у столиці СССР, де президент української республики наказує українському хлопцеві вивчати російську мову, ну а подібні калічення української мови!!.. „Сайдет для хахлов“!..

Але мимоволі приходить до голови, яке страшне лихо в історії України була Скоропадщина, як справді вона скомпромітувала весь національний український рух в очах несвідомого ще тоді українського села й яка це була чудесна канва для вишивання більшовицької протиукраїнської демагогії. Справді, якби не було Скоропадщини, большевики мусіли б були її вигадати!

„УКРІЇНІКА“ І В РОСІЙСЬКІЙ ОПЕРІ.

Російський композитор Ширшов пише оперу „Петр І.“, що має на меті показати створення російської мiцної національної держави. Опера починається „славетною перемогою під Полтавою над Карлом XII. і зрадником Мазепою“.

—o—

Закарпаття.

ЯК ЗАКАРПАТТЯ БОРЕТЬСЯ ЗА СВОЮ МОВУ І КУЛЬТУРУ.

Щоб ознайомитися зі станом річей на Закарпатті, Українське Педагогічне Т-во у Празі запросило посла праського парляменту Ю. Ревая з викладом на тему — „Боротьба за мову та голосування у справі підручників на Закарпатті“. Посол Ревай, учитель з фаху, краще як хто інший визнається в усіх перипетіях мовної боротьби у краю. У свому викладі він зазначив між іншим і те, що українське населення Закарпаття ніколи не переставало боротися за свою рідну мову і національну культуру. За ці народні цінности воно боролося за часів мадярського деспозитизму, бореться тепер і буде боротися й далі аж до остаточної перемоги.

Одним із проявів цієї боротьби був шкільний плебісцит з р. 1937. Цей т. зв. плебісцит був незаконним, надприродним і незнаним досі у культурному світі явищем. У більшості випадків до плебісциту ставали збаламучені, неграмотні батьки і в присутности представників москвофільської влади явним порядком голосували за ті чи інші підручники навчання у школі

Всеж перше голосування випало 70% у користь українських підручників. Такий вислід голосування не задовольнив ані ініціяторів плебісциту ані його організаторів. Села, які голосували за українськими книжками, мусіли голосувати другий, третій, а то й четвертий раз, аж поки московські підручники не добули більшости.

Після цього, влада наказала негайно завести до тих шкіл, де населення „свідомо висловило свою волю“ за московську мову, наперед приготовані московські підручники. Вже підчас перших годин навчання з нових підручників у трьох четвертинах закарпатських шкіл, сталося те, чого й треба було очікувати. Діти московської мови не розуміють. У клясах лемент, плач, нарікання... Батьки загрозили, що коли й далі так піде, вони не пустять більше дітей до школи. До уряду посипалися протести та скарги за обман. Щоб сяк-так рятувати ситуацію, шкільні інспектори на Закарпатті наказують учителям учити з московських підручників, але „без провокативного произношения“, що значить — учити по московськи, але з українською вимовою (?!).

Справа опинилася в парляменті. Інтерпеляції посла Ревая відіслали до Культурної Комісії. А ця цими днями звернулася до влади, щоб вона розвязала мовне питання на Закарпатті науковим способом, через комісію фахівців. Москвофіли повели наступ проти такої ухвали Культурної Комісії. Вони знають, що наука не по їх стороні.

Як довго ця справа не тягнулась би, одно певне: плебісцит, який мав знищити раз на завжди українську мову на Закарпатті, вийшов на користь українському населенню краю і наблизив його до остаточної перемоги. **дк.**

В КОЛОЧАВІ УКРАЇНЦІ ПЕРЕМОГЛИ.

При кінці січня ц. р. відбулося голосування за підручниками в Колочаві-Лазах. Батьки зовсім не бажали „русских“ підручників“, тому восени минулого року голосування показалось непотрібним і його не було.

Та все-ж місцевий священник М. Чорний довів до того, що голосування відбулося. Він захував на те, що колочавці ще не дуже національно свідомі та сподівався, що вдасться йому відповідною агітацією причинитися до того, що голосування випаде на користь „русских“ підручників. У тій ціли він 19-го січня ц. р. коло церкви накликав не вірити українцям та запевняв, що граматика Сабова не московська, але наша, карпаторусская, бо, мовляв, „і я учився з неї, а ви мене розумієте“.

Крім священника М. Чорного ще й інші агітували за тим, щоб голосування таки перевести. Та всі вони перерахувалися. В Колочаві-Лазах, що були ще донедавна гордощами москвофілів, „русскіє“ зі своїми „учебниками“ при голосуванні провалились.

РОКОВИНИ ГУЦУЛЬСЬКОГО ПОВСТАННЯ В ЯСІНЮ.

Дня 6-го лютого ц. р. закарпатська Гуцульщина відсвяткувала дуже врочисто 19-ті роковини свого повстання. Девятнацять років тому гуцули, як найсвідоміша частина людности Закарпаття, виступили зі зброєю в руках, щоб скинути з себе мадярське ярмо, яке ціле тисячеліття гнобило наші народні маси. Повстання було відважне, за зброю взялися молоді і сміливі гуцули, які не шкодували свого життя для визвольної справи.

В. ЛІХТЕНБЕРГ.

СКРОМНА ЖІНКА.

I.

Льона (зустрічається зі своєю приятелькою Алісою та обіймає її міцно): Алісо! Як тішуся, що тебе бачу! (Нараз скрикнула).

Аліса: Що тобі таке, що аж кричиш?

Льона (збентежена, притишеним голосом): Ні, нічого... О, ти щось маєш. Це-ж новий шаль! Алісочко! Звідки ти взяла такий чудовий, попросту веселковий шаль, якби з казки!

Аліса (дивиться на неї здивована): Алеж Льоно! Ти переборшуєш! Це-ж зовсім собі звичайний шаль, такий скромненький за двацять шилінгів. Мені купив його мій чоловік.

Льона (із глибоким зідханням): Такого чоловіка я хотілаб мати!

Аліса: Але-ж Льоно! Ти попросту себе свідомо принижуєш. Я певна, що коли скажеш Артурові одно слівце, то він купить тобі ще гарніший шаль.

Льона: Я ніколи не малаб відваги прохати Артура люксусових дарунків. А він сам ніколи не догадається. Ти знаєш, що я скромна жінка... і що я ніколи не передаю Артурові своїх бажань.

Аліса: Це я знаю. Але ти повинна вже раз позбутися своєї несміливости. Мужчини не вміють оцінити якслід скромних жінок. Відома річ, що людям найбільшу приємність робить те, що багато коштує.

Льона: Чи справді?

Аліса: Я знаю це із власного досвіду. Можеш попробувати. Я певна, що для Артура двацять шилінгів це ніякий видаток.

II.

Артур (приходить додому у дуже доброму настрою): Добрий вечір, моя кохана!

Льона (якби стримувалася... має таку міну, як жінка у хвилині великого переживання): Добр... веч... Арт... Що чувати?

Артур: Дякую. Дуже добре. А коло тебе?

Льона (мовчить, глибоко зідхнула).

Артур (здивуваний, підносить її похнюплену головку і питається ніжно): Що тобі бракує, котику?

Льона (болісним голосом): Ні-чо-го.

Артур (поважно переляканий): Ні, таки щось тебе журить. Я бачу це. Ти не така як завсіди. Признайся щиро. (Хвилина мовчанки. Артур свилюється). Льона! Моя кохана! Бачиш, що я прийшов нині додому в такому гарному настрою. Я так тішився на зустріч з тобою, а ти якась така... Не псуй мені вечора! Скажи врешті, що тебе журить?

Льона (після перерви, придушеним голосом): Не маєш чого лякатися, Артуре. Це дрібничка... Справді дрібна річ... таке собі мале бажання...

Артур (щиро сміється): Чудово! моя Льона нарешті чогось бажає! І дотого щось дуже мале! Обіцяю згори його сповнити. Но, тільки сміливо, скажи!

Льона (несміливо): Ти ще готов собі подумати, що я нескромна ...в нинішніх часах...

Артур: Але-ж нічого собі не подумаю. Тільки ти не потребуєш зараз зідхати. Ані дивитися в землю так, якби від цього залежало наше подружне щастя.

Льона: Отже... я бачиш зустріла свою приятельку Алісу. Її чоловік, ми це знаємо, заробляє багато більше від тебе... І він може багато легше дозволити собі на всякі дрібні чемности супроти своєї жінки.

Артур: Ага! вже щось мені прояснюється. Аліса дістала від свого чоловіка якийсь доказ уваги... І ти хотілаб теж, щоб і я...?

Льона: Так.

Артур: А саме?

Льона: Це... Ні, я сама цього сказати не можу. Якось неприємно звертатися з проханням, щоб...

Артур: Але ти можеш тільки мені допомогти якимсь натяком.

Льона: Можу. (Мовчить і після хвилини ніби-то зважується): Щось коло шиї.

Артур (зразу не розуміє): Коло шиї? Стрівай хвилину. Ага! що жінка може носити коло шиї? Уже знаю... Брошку, медальйоник! Так, так... Твоя приятелька Аліса має чоловіка, що багато заробляє... Я поруч нього — звичайний пролетар (пестить її). Але коли твоє серце забажало мати брошку чи медальйон... Щож ти задоволена?

Льона (мовчки перечить головою).

Артур: Отже я не вгадав?

Льона: Ні.

Артур: Чекай... Що це може жінка носити на шиї чи довкола шиї! Я розумію, що сам мушу це відгадати, коли це має бути дарунок від мене (ходить по кімнаті, бурмочучи під носом). Ані

Тепер Гуцульщина масово віддала честь тим борцям, що почали визвольну збройну боротьбу. Товариство „Січ“ дня 6-го лютого влаштувало врочисту академію в честь полеглих під Сиготом у 1919-ому році. На сцені стояв березовий хрест, а на ньому терновий вінок. На хресті жовто-блакитні стяжки. Посередині три рушниці складені в козел, а перед рушницями жертвенник, на якому палав огонь. Вигляд сцени робив на приявних глибоке і врочисте враження.

На святі виступали промовці-учасники повстання, які розказали про цю історичну подію та оцінили її вагу для нашого народу.

З польської преси.

„Сни людносьці рускей Земі Червеньскей“

АБО НІСЕНІТНИЦІ КРАКІВСЬКОГО ІКЦ.

У завзятій польській боротьбі з українцями в Галичині за т. зв. польський „стан посядання“ чи за „польскосць Малопольскі“ веде перед польська преса різних політичних напрямків та відтінків. Різні часописи роблять це на свій спосіб. Але у безцеремонности проти українських випадів своїми статтями, повними нісенітниць та вигаданих неймовірних історій, здобув першенство краківський „Ілюстровани Курієр Цодзенни“. Ми нераз вже звертали увагу на його протиукраїнські статті, в яких редактори чи співробітники цього часопису вмовляють у своїх читачів різні речі, включно з твердженням, що українців взагалі нема. А все це, очевидно, сперте на історії, всякого роду документах і т. д., то як воно не має переконувати? Ось хочби остання стаття п. н. „Від „Головної Ради“ до „нормалізації“ (ч. 89. з 30-го березня ц. р.). Нпр.:

„Не було ніякої ідейної різниці між поляками і русинами на цій землі. Всі наше визвольні рухи, ціла наша культурна праця стрічали серед русинів горячий відгомін і знаходили жертвенних боевиків. Чи маємо згадувати Михайла Вагилевича (?) і Маркіяна Шашкевича, чи маємо сягнути думкою до Тимка Падури і Платона Костецького, чи вкінці маємо пригадати багатьох героїв наших національних повстань? Треба на цьому місці з притиском підкреслити, що до 1848 р. на Червеньскій Землі не було національних різниць. Була тільки різниця церковного обряду.“

Отже Маркіян Шашкевич був тільки грекокатолицького обряду, а щодо національности то був — як це виходить з гарячкового маячіння ІКЦ — поляк з крови і кости. Дарма, що він причисляв себе до руського народу, дарма, що писав, що в нього „серце руське і віра руська“. Для ІКЦ тоді не було національних різниць.

Або ось що довідуємося з цієї „надзвичайної“ статті про 1848-ий рік:

„В цьому часі, здавалося, що здійсниться найсміливіші польські сни, і разом з цим сни руської людности Червенської Землі, що повстане незалежна Річпосполита. Але в цьому році, наслані Австрією німці і чехи, що боялися втратити свої інтратні становища у бюрократії, вирішили ще раз сягнути до давніх російських метод і вбити клин між польську і руську людність. Знайшли вони союзників серед горстки вищого унійтського духовенства, що групувалося на святоюрській горі. Зєднали цю групу до ширення ненависти проти поляків та до боротьби з польським незалежницьким рухом“.

Отже тільки горстка унійтського духовенства вела боротьбу з польським незалежницьким рухом, а ціла „руска людносць“ снила сни про те, що повстане „вольна Ржечпосполіта“. Цікаве, як це воно сталося, що вибори до державного сойму у Відні в 1848 р. на 96 послів з Галичини дали **35 українських** (тоді: руських) послів, а саме **23-ох селян**, здебільша неграмотних, 8 священників і 4-ох світських інтелігентів. Якби було правдою те, що твердить незрівняний писака з ІКЦ, що „людносць руска“ в 1848-ому році снила про „вольну Ржечпосполіту“, то напевно при виборах до віденського сойму булаб повимодила сама польська шляхта. А тимчасом...

При оцінці цих виборів до першого віденського парляменту в 1848 р. мусимо взяти під увагу те, що це-ж ділося тому 90 літ, тобто в часах, коли передвиборча агітація була без порівнання труднійша як сьогодні, хочби тільки з уваги на тодішні комунікаційні засоби. Чи можна подумати, що ця „горстка унійтського духовенства зі святоюрської гори“, про яку пише ІКЦ так раптом загітувала „руску людносць“, що вона замість вибрати самих польських послів, вибрала 35 українців і в цьому числі 23-ох селян? Видно, що поза тією святоюрською „горсткою“ було в краю більше таких, що стояли на становищі, яке так виразно висувала „Головна Руська Рада“ у пропамятному письмі до цісаря Фердинанда та яке підкреслили українські посли у своєму внеску на першій сесії першого австрійського парляменту.

Не хочемо цим переконувати панів з ІКЦ, бо не віримо в їх добру волю у поглядї на українську справу. Хочемо тільки тим українським читачам, що їм може випадково попасти в руки ІКЦ з подібними статтями про українців, показати на прикладі, якими аргументами послугується та якими методами воює з українцями цей часопис. У згаданій статі багато більше таких тверджень і аргументів, як ті, що їх ми навели.

медалик, ані брошка. (Нараз зупиняється і всміхається): Це певне якийсь лис на шию! О, Аліса має дуже щедрого чоловіка! Мушу тобі сказати, що такі приятельки жінок, як твоя приятелька, коштують нас мужчин забагато! (Ніжно): Но, що я вгадав?

Льона заперечує головою.

Артур (уже схвильований): І лис ні? Я вже справді не знаю! Що це сучасна жінка може носити на шиї? Я не маю ясновидного таланту... Требаб хіба бути телепатом і дотикатися всяких предметів.

Льона (починає плакати): Ти вже не мучся! І так не відгадаєш. Я вже зрікаюся!

Артур (дуже схвильований): Алеж чому ти зрікаєшся? Чи я такий чоловік, щоб тобі чого відмовляти? Я не хочу залишитися позаду інших! Я хочу дати тобі доказ, що я тебе кохаю! Не менше, як чоловік Аліси. Хоч я в порівнанні з ним жебрак, але... (Видко, як він напружено думає): Ані медалик, ані брошка, ані лис, а щось на шию... Страшна річ! попросту голова може тріснути! (Нараз скликує): Льона!

Льона (підскочила перелякана): Чого ти так кричиш?

Артур: Льона! Я вже знаю... Це може бути тільки шнур перел?

Льона (вся почервоніла і замовкла з диво): Т-а-а-ак...

Артур: Дорога думка! Дарунок недешевий! Але нехай Аліса не гордиться, що стоїть вище від тебе. Ти дістанеш від мене шнур перел.

Льона (кидається йому на шию): Я не мала сумніву, що ти вгадаєш, як добре подумаєш. Я була цього певна...

(Пер. а. б.

Сенат закінчив свої наради.

ЗАКОН ПРО ВТРАТУ ГРОМАДЯНСТВА ПЕРЕЙШОВ БЕЗ ПОПРАВОК.

У вівторок, 29. березня ц. р. відбулося останнє пленарне засідання сенату в цій сесії. Між іншими справами, які сенат полагодив на цьому засіданні, приняв він закон про втрату громадянства у такій формі, в якій ухвалив його сойм.

В дискусії над цим законом забирав між іншими слово від УПР сен. **Децикевич**. Закон — говорив промовець — дає право відібрати польське громадянство людині, що за кордоном діє на шкоду польської держави. Але цього діяння на шкоду не можна заслонювати тайною, його треба доказати. Сен. Децикевич критикував ще й інші постанови цього закону, виступаючи особливо проти другої статті. Від жидів промовляв у цій справі сен. Трокенгайм, який зголосив низку поправок і застерігся, що як сенат тих поправок не прийме, він голосуватиме проти закону.

В голосуванні сенат відкинув усі поправки і приняв закон.

Тому, що це останнє засідання сенату перед святами, маршал Пристор закриваючи наради побажав сенаторам веселих свят.

—о—

Що писало „Діло“ 50 років тому.

Ч. 63. Пятниця, 30 (18) березня 1888.

СЛАВЯНСЬКА ЄДНІСТЬ.

З приводу письма хорватського єпископа-ювиля-та Стросмаєра, яким він відповів на привіт українських товариств і в якому писав про те, яких передумов треба для кращої майбутности славян, „Діло“ писало:

„Не на любови і взаємности, не на пошануванні національних прав, не на взаємній допомозі, але на ніволяції, гегемонії, егоїзмі, на нетерпимости, а бував, навіть на расовій ненависти навчились славяни будувати свою будучу долю. Ані на Балканському півострові, ані на згаданій Півночі не знайшли вони досі способу зблизитись до себе: хорвати з сербами, серби з болгарами, поляки з русинами, почасти чехи зі словаками станули до завзятої боротьби. А до того всього приходить нетерпимість і ніволяційна політика, що її проголошує та практично пристосовує Росія до славянських народів немосковського племени.

„ХОТІЛИБ ТАКОЖ СВОЮ ЦЕГОЛКУ ДОКЛАСТИ“

Пані Ольга Л. у своїй відповіді на новинку „Червоної Руси“, в якій „Червона Русь“ накинулась на неї за статтю в „Ділі“ про необхідність реформи жіночого виховання, пише:

„Дивіться, господинове, і бийтеся в груди, куди ви зайшли? Щира праця і явна дорога тих народовців, що виписали на своєму народньому стязі: „Служимо Правді, Любові та Людству!“ — потягнула за собою всіх, молодих і старих, — навіть під сільською стріхою пізнали, хто їм брат. І до цієї народньої святині, що її будують братя, жертвуючи життя і цілою сутю посвячуються, служать для добра Руси, для добра свого невченого брата — і ми побратимки, щирі оборонці народніх святощів, хотілиб також свою цеголку докласти.

СКАРГИ В АДМІНІСТРАЦІЙНОМУ ТРИБУНАЛІ.

З новинки п. н. „З Адміністраційного Трибуналу“ довідуємося, хто тому пятдесять літ, в колишній Австрії вносив найбільше скарг до Адміністраційного Трибуналу. „Зі всіх зажалень внесених перед Трибунал припадає на Галичину 18 відс., на Чехію 33, Долішню Австрію 12.5, Тироль 8, Мораву 7.5, Стирію 4, Шлеськ 3, Горішню Австрію, Каринтію, Трієст і Дальмацію по 2, Зальцбург і Буковину по 1.5, Форальберг і Країну по 1, на Горицю та Істрію по 0.5 відс.“ Бачимо з того, що чехи найчастіше доходили вперто своїх прав спираючись аж на Адміністраційний Трибунал.

ДИВОГЛЯДНА МОДА

В новинці під цим наголовком читаємо: „Найновіша париська мода завела жіночі капелюхи у формі вазонків з цвітами. Капелюх зроблений з соломи або тюлю та виповнений мохом, в який вкладають живі цвіти. Так недавно вбралися в Парижі дві жінки: одна мала у своїм капелюсі кілька корчиків фіялок, друга всадила в капелюх конвалію. Доки ще цвітуть дрібні весняні цвіти, то ще пів біди, але як прийдеться всадити в капелюх сонішник, то вже буде на що подивитись“.

Мін. Свентославський у Львові.

В середу 30. ц. м. рано приїхав до Львова мін. Свентославський по візитації на Волині, де між іншим у Луцьку приняв послів з ВУО Тимошенка, Скрипника та представників українського населення, які вручили міністрові освіти меморіял. У Львові міністр відбув коротку нараду з воєводою А. Біликом, опісля відбув довшу нараду з куратором Купчинським та начальниками виділів у справі шкільництва в Галичині.

Чи у Вашому повіті та у Вашій громаді відбувається уже домашнє навчання неписьменних? Таким навчанням повинні зайнятися всі Філії та читальні „Просвіти“ й окремі свідомі громадяни. Для цієї мети видала „Просвіта“ дуже цікавий буквар із читанкою „ДО СОНЦЯ“, що коштує всього 50 сот.

З природи і життя.

Таємниця невидних живин.

Найменші живини — бактерії є невидні оком; їх можемо побачити лише під мікроскопом, що побільшує оглядаяний предмет кількасот разів. Бактерії відограють велику і важну ролю в житті людини, головно як причина багатьох хворіб. Бактерії усяких форм і родів находяться скрізь, так, що людина безупинно стикається з ними. Колиж не хворує від цього, то завдяки тому, що піддається впливові бактерійних заразків і недуг лиш тоді, коли її організм з якоїнебудь причини (нпр. перестуди) попадає у стан зменшеної відпорности на зараження. Тоді бактерії, що находяться на поверхні тіла і в початку кормового і віддихових доріг (ніс, рот, горло) зміцнюються і використовуючи ослаблення людини атакують якийсь орган її тіла (легені, кишки, шкіра, очі і т. п.), викликуючи в нім і у цілому тілі хворобу.

Форми бактерій.

Оглядаючи бактерії оком мікроскопу бачимо, що вони мають дуже ріжні форми і величину. Пересічно вони довгі на 4—80 тисячних міліметра. Найчастіші форми бактерій подібні до папіроски, кулі та коркотяга. Бактеріольогія називає перші бацилями, другі коками (мікрококами), треті спіралями. Вони викликують звичайно характеристичні для себе хвороби, нпр. репрезентантом бактерій-„папіросок" може бути бациль Коха, що викликує сухоти, — репрезентантом бактерій-кульок ропний гроновик, що виглядає як гроно винограду і викликує ропіння, а представником бактерій-коркотягів може бути т. зв. бліда спірохета, що викликує широко поширену венеричну хворобу — сифіліс.

Не всі бактерії є подібні до одного з трьох повищих типів. Часом можна видіти постаті посередні між ними або звироднілі, одначе назагал кожну бактерію можна влучити до одного з згаданих типів.

Бактерії щодо своєї будови є дуже маленькими одноклітинними грудками живої матерії т. зв. плязми. Одначе чим вони є в дійсности, не можна ще нині сказати. Деякі їх прикмети дозволяють зарахувати їх до тваринного світа, деякі до рослинного. Нинішня бактеріольогія (наука про бактерії) зараховує їх до тваринного світа.

Бактерії є неоднакової величини. Пересічною довготою бактерії вважають 1 мікрон (= 1/1000 міліметра). Одначе знані є деякі спірилі довгі на 40 мікронів і більше, а з другої сторони істнують бактерії, яких навіть під найсильнішим мікроскопом не можна побачити. Про них довідуємося лиш з їх годівлі і з хворобових проявів, які заражують організм людини.

Прояви життя бактерій.

Одним із найважніших проявів, що свідчить про те, що бактерії це живі істоти є рух. Рух бактерій проявляється у двоякий спосіб: або вони згинаються в лук і випростовують ціле тіло немов би, викидаючи себе вперед, або (частіше) вони мають спеціяльний ворушкий орган на кінці тіла, наче хвіст з багатьох волосків, які тремтять і через те впроваджують бактерію в рух.

В деяких бактерій є тільки один „хвіст", в інших на двох кінцях тіла, а в ще інших ціле тіло покрите тими корчливими точками.

Бактерії жахливо скоро розмножуються; — тому їх так багато всюди. Розмножуються найпростішим у живих творів способом через поділ. Попросту така „папіроска" переломлюється на дві — і з одної бактерії повстає дві і т. д. Деякі бактерії діляться навіть що 20 мінут. Один англійський лікар обрахував, що коли навіть бактерія ділиться раз на годину, то по трьох добах число їх нащадків зросло би вже до 5000 трилїонів, а в шестім дні їх маса, що в одної бактерії довгої на 2 мікрони, а грубої на 1 має одну білїонову частину грама, — перевищилаб цілу масу земної кулі!

Одначе природа охороняє світ перед такою катастрофою. Не допускають до цього такі чинники як брак поживи, недостаток вогкости (бо бактерії можуть правильно жити лиш у вогкім середовищі), невідповідна температура і шкідливі отрути, що повстають при розпаді тіл, де живуть бактерії.

Бактерії і температура.

Дуже велике значіння для життя бактерій має відповідна температура. Кожний рід має свою найнижчу температуру (мінімум) і найвищу (максімум), поза якими не може жити, і свою найліпшу (оптимальну) температуру, в якій найліпше живе і розмножується. Ці температури є для ріжних родів бактерій ріжні, нпр. для бактерій, що живуть у морі оптімум температури є 5° Ц, для теплолюбних 70 Ц°.

Коли бактерії виставимо на вплив температури вищої чи нижчої від максимальних, вони гинуть. Одначе деякі бактерії дуже витрималі на низьку температуру, навіть на несамовитий холод, яким є температура в сусідстві абсолютного зера (— 273° Ц).

Деякі роди бактерій хороняться перед смертю від шкідливого впливу температури витворюючи т. зв. спори (зародні). Давніше вважали ці спори за один із способів розмножування, одначе витворювання спорів не має на цілі розмножування; — коли бактерія не може витримати убивчої для неї температури, витворює зі свого тіла спору, а потім гине. В тих спорах життєві функції є зредуковані до мінімум. Життя у бактерійній спорі ледви тліє. Завдяки грубій і дуже витрималій охоронній оболоні спори витримують шкідливий вплив чинників, які вже давно забилиб бактерію. У такій формі можуть бактерії перетревати довший час голоду чи холоду. Цей стан життя як спора можнаб у бактерій порівняти із зимовим сном вищих звірят.

Під оглядом фізіольогічним є це стан спочинку життя, чи то притаєного життя, підчас якого здібність до нового повного життя може зберегтися навіть на століття. Коли настануть добрі умовини для життя бактерії, тоді болона спори тріскає, а бактерія зачинає нове життя.

Мандрівка чере всесвіт?

Процес творення бактерійних спорів, витрималих на температуру близьку до абсолютного зера (— 273° Ц), що панує в міжпланетних просторах, дав притоку до цікавої теорії про повстання життя на землі.

При кінці XIX. в. дослідники переконалися, що світло спричинює деякий тиск, наслідком чого малесенькі частинки матерії линуть за електромагнетними хвилями, які творять світло. Тому славний фізик Сванте Арреніюс подав свою теорію, що в міжпланетних просторах ширяють „зародні життя", які попавши на пусту планету, можуть там дати початок новому життю.

Химери земного клімату.

Не лише в нас погода химерна, як гарна жінка змінається, даючи нам по кількох днях прегарної весни і усміху сонця знов холод зими. У нас ще клімат справді райський в порівнянні з багатьома околицями, де людина мусить переносити такі примхи клімату на своїй шкірі, про які нам і не сниться.

Де слина мерзне в повітрі.

Багато людей гадає, що на бігуні землі є найхолодніше. А проте найнижчу температуру ствердили в м. Верхоянську на Сибірі, де студінь доходить узимі пересічно до —62 ст. Ц. Одначе часто термометер показує понижче 70 ступнів холоду. В тій самій околиці влітї спека доходить до 30° Ц. Отже розмах температури підчас року рівний вам коло 100 ст. Ц. Факт, що там живуть люди свідчить про величезну снагу людського організму, що вміє пристосовуватись до таких ріжних температур. Одначе витривалість мешканців Верхоянська блідне перед тою, яку витримує шкіра мешканців м. Льон-Нор у китайськім Туркестані, де ріжниця між температурою полудня і півночі доходить до 70° Ц. Тоді як мешканець Верхоянська має кілька місяців часу, щоб перейти від низької зимової температури до літньої спеки, мешканці Льоп-Нор мусять 70-ступневі скоки температури переносити підчас одної доби!

Під розжареним сонцем.

Зате істнують на землі також місця, де навіть найбільший змерзлюх зможе загрітися. Довгий час уважали за найгорячіший пункт землі м. Варгля в Альжирі. Одначе по відкритті Америки натрапили подорожні на т. зв. Долину Смерти в Каліфорнії, де в тіні панує 58 ст. Ц. горячі. Подібно високу температуру найшли також на Сагарі, де находиться велика пустиня-солянка Морт, яку звуть тубильці „чортівська піч". Так само не нарікають на холод мешканці Синайського півострову, де в пастирській місцевости Ель Торб понад квітучими рослинністю скелями температура доходить до 62 ст. Ц.

Вітрове місто.

Шікаго — це велике, кількаміліонове місто Америки, здобуло собі славу найбільше вітрового міста на землі. Воно побиває рекорд щодо числа вітрових днів у році.

Одначе в останніх часах рекорд вітрів перейшов до країни Аделі, що належить до околиць полудневого бігуна землі. У цій країні гуляють невпинні жахливі бурі, що зі силою пересічно сто кільометрів на годину перебігають цю країну. Дещо на північ від цієї буревійної країни лежить царство вічної мряки, що повстає там з перемішання велитенських мас теплого повітря, яке приплиae безупинно з полудневого Атлянтику, з холодним полярним повітрям. Через те у тій країні вічної мряки є так багато островів, ще не відкритих людським оком, бо вони вічно сповиті заслонами непроглядної мряки.

Великі буревії, що часом появляються в Европі є справжніми літніми зефірами, коли порівняти їх з гураганами, що часто шаліють в північній Америці та Індіях. В Европі вважають за страшний буревій такий, що жене зі скорістю 50 км. на годину, тимчасом у вересні 1915 р. в Америці при устю р. Місісіпі шалів гураган зі скорістю 225 км. на годину, а два роки раніше над стейтом Небраска гуляв торнадо із силою 500 км. на годину. Він поривав у повітря цілі доми, і розкидав цілі людські оселі як домики з карт.

Країна вічних сутінків

Істнують на землі околиці, де небо цілий рік покрите темними хмарами. Це рівночасно країни вічних дощів. До таких сумних країн належать м. ін. острови Евангелистів, що лежать на захід від дороги Магеллана. Там падає дощ пересічно 317 днів на рік. Подібно і на островах Маршалля на Тихому Океані, де нема більше як 20 гарних днів на рік. Найвогкішою околицею світа є високорівня Шеррапуні в Ассам (передні Індії). Там з неба течуть попросту ріки води, а річна висота атмосферичних опадів рівна пересічно 1.077 цм., отже майже 11 метрам. Це вже справжній потоп!

Одначе рекорд побиває Америка, бо в м. Мавнт Майкель на гавайських островах, де за рік висота опадів атм. дає пересічно 1500 цм. (15 м.) води.

Де не знають дощу.

Тоді як мешканці таких околиць ніколи не мають сухої одежі, то на другім кінці кашої землі, в Чіле, там, де вона межує з державою Перу, лежать простори землі, де майже ніколи нема дощу. Країна ця багата на зложжа азотових сполук, з яких виробляють славну чілійську салітру. Там повітря таке сухе, що трупи людей можуть там лежати цілими віками і не розкладаться. На рік там паде всього коло коло 8 міліметрів (!) дощу. Щоб зрозуміти яка це мала кількість вогкости, досить сказати, що у нас сама роса зібрана за рік може дати стовп води високий на 26 міліметрів. Ця країна вічної суші не єдина на землі, бо подібні мертві місця находяться в пустинях Африки, Азії і Австралії.

—o—

ХТО ТАКИЙ ЛІКАР?

Лікарі — тільки адвокати хворого; смерть і природа — його судді. (Гі Патен).

Сторінка без політики.

Чотири франки за 1 кґ. живого чоловіка.

Мініатюрна република Андора положена між Францією та Еспанією відрізана від цю лору зовсім від світа. З еспанського боку дорога замкнена від самого початку еспанської війни. Від Франції відділюють її глибокі сніги. Все таки найвідважніші пачкарі пускаються що ночі в дороґу з Еспанії до Франції та переходять андорський кордон. Тепер пачкарі закинули всі давні роди „промислу". Вони торгують тепер виключно „живою вагою".

Цей товар — дезертири і втікачі з Еспанії. На початку еспанської громадянської війни можна було запримітити зовсім інше явище: добровольці потайки переходили з Франції до Еспанії. Тепер з Еспанії втікають усі до Франції. Окремий дописувач „Парі Суар" оповідає, що по ночах можна там запримітити таку картину: по глибокім, замерзлім снігу гусаком тягнеться довга кольона людей. Багато з них не зважаючи на мороз і сніг одягнені лиш у сандали чи постоли і мають позавивані ноги шматами. Французькі „летні частини" закватировані в Андорі для піддержки ладу, замикають на те явище очі.

Для пачкарів була давніше одна тарифа: 4 франки за 1 кґ. Тепер цю тарифу стосують до живих людей. Полковник Боляр командант французького ґарнізону в Андорі заявив таке представникові „Парі Суар":

— У засаді тарифа не змінилася. Ви важите 70 кґ. Щоб вас перепачкувати до Франції, мусите заплатити 280 фр. Ціну змінять лиш у таких випадках, коли втікач багатий, або коли він займав в Еспанії видне становище. В таких випадках беруть кілька тисяч пезетів.

Воно не дуже дорого, коли зважити величезний риск пачкарів. Недавно ґрупа втікачів перейшла кордон при 10 ст. морозу у провалі Ос. Там кордон доволі слабо обсаджений. Прикордонні стовпи тонуть у снігу. Втікачі думали, що вже опинилися на території Андори і розпалили ватру. Вояки еспанської прикордонної сторожі наближилися і почали стріляти. Одного втікача вбили, шістьох зловили і на другий день розстріляли. Двох утекло до Франції і там мусіли їм ампутувати відморожені ноги. Ціла халепа вийшла з того, що вони хотіли перейти пачкарським шляхом безплатно, не заплативши 4 фр. за кільо „живої ваги".

Чи знаєте Ви, кілько є неписьменних у Вашій громаді? Чи Ви особисто причинилися до того, щоб вони стали письменні та свідомі? В допомогу стане Вам книжечка-буквар із читанкою „ДО СОНЦЯ", що її видала „Просвіта" в ціні 50 сот. за примірник. Придбайте собі її як-стій! УЧІТЬ НЕПИСЬМЕННИХ!

Скоростріли зперед 2.000 л. т.

„Технічний поступ перед двома тисячами літ" — це наголовок незвичайно цікавої студії відомого англійського археольоґа проф. Гарінґтона. Англійський учений каже, що старинні знали вже гучномовці і що в стариннім Римі вживали таксівок і скорострілів.

Правда, скоростріли й таксівки ріжнилися трохи від нинішніх, у кожнім разі ні таксівки, ні скоростріли не були такі небезпечні для життя, як сьогодні, хоч виконували приблизно таку саму ролю.

120 стрілен на хвилину.

Скоростріл, який сьогодні є жахливою зброєю підчас новітньої війни, мав уже свого попередника у давніх часах — перед 2000 літ. Професор Гарінґтон оповідає у своїм творі, що великий старинний завойовник Цезар уживав підчас своїх походів приладу, який міг вистрілювати 120 стрілен на мінуту. Той старинний скоростріл не був нічим іншим, як величезним луком, що його натягали при помочі окремого оборотового апарату. Очевидно, той апарат обертали рукою. За кожним новим натиском апарат вкладав автоматично нове стрільно на тятиву і вистрілював його. Такі старинні скоростріли продукували в „римській фабриці зброї" при Віа Аппія.

Старинний скоростріл викликував справжню паніку серед ворогів і деморалізував їх ряди. І то ширив він паніку й деморалізацію не лиш великою скількістю жертв, що падали від стрілен по ворожому боці, як радше від того незрозумілого явища: безлічі стрілен, що безупину вилітали на ворожі ряди. За кожним разом, коли на полі бою починали „грати скоростріли" ворог ішов у розтіч і тому той прилад приносив римським полководцям куди більше користи, як геройство їх леґіонів.

Таксівки у старинні Римі.

Та скоростріл не був одиноким технічним осягом старинного світу. Давні римляни користувалися так як і ми сьогодні таксівкою. Очевидно, воно йшло не про таксівки в нашому розумінні: авта, що їх гонить бензиновий мотор. Тодішні таксівки зі силою двох, чи чотирьох коней зуживали найбільше вівса, як потягової сили. Візники обчисляли ціну, зовсім так як нині, за переїхану дорогу. Таксометер був так уладжений:

До колеса возу було прикріплене друге зубчасте колесо, яке за кожним оборотом оси заскакувало на один зубець дальше і при повному обороті до окремої коробки вкидало одну кульку. Коли візник скінчив їзду, відчиняв коробку і на підставі скількости кульок обчислював віддаль та одночасно визначував ціну.

Коли двері святині самочинно відчинялися.

Професор Гарінґтон відкрив ще із багатьох египетських папірусів приписи до ріжних церемоній. Сьогодні можемо на цій підставі познайомитися з чудами, які колись так людей хвилювали й дивували.

Напр. на підставі тих папірусів, зовсім ясне стає явище, чи пак чудо святині в Тебах, якої двері відчинялися після того, як духовник розпалював святий вогонь під її воротами.

Двері святині Озіриса замикалися при помочі пружинового замку, приміщеного в паленій глинці, що дуже легко товклася. До того прилучений ще був спеціяльний молоточок, прикріплений срібним дротом. Святий вогонь розгрівав дріт, що під впливом тепла напружувався і спускав молоточок на палену глинку. Глинка розсипалася, звільнювала пружину й автоматично відчиняла двері назовні.

Перший гучномовець світу.

Таким звичайним способом можна пояснити містерію божка святині в Тебах, який промовляв до вірних і ворожив їм будуччину. Це явище викликували при допомозі гучномовця — першого у світі. Відповідні слова вимовляв жрець скритий у святині, який говорив перед металевою плиткою. Звукові хвилі переходили на свого роду мембрану, приміщену в роті божка. Таким чином віщування виходили з уст божка скріплені і викликували серед побожних велике враження.

—o—

Проходжувався голий, щоб попасти до вязниці.

Прохожі, що вийшли одного гарного березневого вечора на Елізейські Поля в Парижі, щоб трохи відпочати по цілоденних турботах надихатися трохи свіжого повітря, побачили знятком дивного вершника. А саме на Полях зявився на коні якийсь чоловік зовсім нагий. Нічого дивного, що особливий вершник викликав сензацію і прохожі думали, що мають до діла з якоюсь божевільною людиною.

Та виявилося, що голий вершник був зовсім нормальною людиною, хоч може мав дрібку забагато фантазії.

Коли його поліцай арештував, дивний вершник заявив:

— Я стомлений життям і виснажений нервово. Мені здавалося, що тільки вязниця заверне мені повну тишу і спокій. Тому теж я хотів до неї за всяку ціну дістатися. Одначе я не хотів виконати ніякого поважнішого злочину і тому теж з надумою зробив цей проступок, за який дістану не більше, як три місяці вязниці.

Кінова хроніка.

У КРАЮ „РУБАЧІВ ГОЛОВ".

Це не екзотичний роман, або заінсценізована в декораціях Голівуду любовна історія з далекоморських островів. Це строге, правдиве, найправдивіше життя, схоплене наче „на гарячому". Таємниче й невідоме життя, чуже але при тім цікаве і зворушливе. Борнео — край рубачів голов, край безлічі загадок і небезпек, недоторкнений ще в багатьох місцях ногою білого чоловіка — це тема нової фільми славних подорожників Асі й Мартина Джонсона.

Десять літ праці у найтрудніших, найпримітивніших умовинах, десять літ безупинної боротьби з дикою природою. Вислід тих 10 літ — 16 прегарних фільм-документів Джонсонів.

Борнео є їх останньою і найкращою фільмою. Мартин Джонсон, який не любив авторeклями і пустих фраз, сказав кілька днів перед своєю смертю:

— Ця фільма не є лиш документом, але є без сумніву епопеєю дикої і гарної природи, що ми її не хотіли створити. Вона повстала самочинно. Ця фільма не є нашим твором, лиш твором величавої природи.

Ця фільма тримає глядачів у напрузі як найкраща фільма сензаційна. Свій успіх завдячує фільма знимкам, вибраним із 60.000 м. неґативу накрученого на Борнео. Світлини змальовують тисячі небезпек, що чатують на подорожніх у тому дикому краю. Свій успіх завдячує вона теж темі, що перейде до історії документарних фільм призначених для найширших верств громадянства.

ФІЛЬМОВІ НОВИНКИ.

Чотирьох мужчин і вбивник. Такий сензаційний наголовок має фільма Льорети Юнґ у режисерії славного Джона Форда. У цій фільмі виступить крім Льорети Юнґ ще Жорж Сандре, герой фільми „В чотири очі", Реґінальд Денні, Обрей Сміт і Дуґ Фейрбенкс юніор.

До Східної Африки (британської) виїхала перед кількома днями експедиція фірми „20-Центурі Фокс" у складі 27 акторів і велитенського технічного персоналу. Ця експедиція має сфільмувати сцени в джунґлях із життя славних подорожників Станлея і Лівінґстона.

Сімона Сімон зробила цілому Голівудові правжню несподіванку фільмою „Любов і непорозуміння", в якій привáблива парижанка дивувала всіх своїм прегарним кольоратуровим сопраном. Тепер накрутили у Голівуді другу фільму зі Сімоною Сімон п. н. „Йосетте".

Ноги Соні Геніє обезпечені на 3 міліони долярів. Фірма Фокса обезпечила її фільми на міліон долярів. Згадана фірма накручує зі Сонею Геніє третю фільму п. н. „Геппі Лендінґ" (Щасливий причал). Акція тієї фільми відбувається на двох суходолах: в Европі (Париж і Норвеґія) та в Америці.

ВЕСЕЛЕ.

СВОЯК ЦІСАРІВ

Архикнязь Франц Карло, батько Франца Йосифа дуже любив самітні прогульки по дальших селах, щоб при цій нагоді відпочати по томлячім двірськім життю. Одного разу він зайшов до селянської хати та почав й господарем вести розмову, яка по короткім часі зійшла на родинні справи.

Підчас розмови селянин запитав Архикнязя:

— А чим є ваш старший син?

— Цісарем — відповів князь.

Господар подивився на нього з недовір'ям і запитав знову:

— А другий?

— Також цісарем (Максиміліян у Мексику).

— А хто був вашим батьком?

— Цісар.

— Маєте може брата?

— Так, він теж є цісарем.

Селянин уже не знав, чи гість кпить собі з нього, чи може справді говорить правду. Хвилинку подумав і відтак запитав:

— А ви хто такий?

Архикнязь усміхнувся і відповів:

— Я малощо не став цісарем.

ПОЛІТИКА ВБИВАЄ ЕКОНОМІКУ.

З ВОЛИНСЬКОГО ГОСПОДАРСЬКОГО ЖИТТЯ.

I.

Політика й економіка звязані між собою, але цей звязок виходить на добре тільки тоді, коли він органічний, здоровий. В економічній політиці Волині, якщо взагалі можна про таку політику тут говорити, дошукатися такого нормального звязку дуже важко. Навпаки, багато явищ говорить про те, що тут „політика" вбиває економіку. Чия це вина, годі категорично сказати, бо й у цій ділянці життя кожний робить, як хоче.

Відповіді на питання, яка кінцева мета сьогоднішнього господарського курсу на Волині, можна в деякій мірі доглянутись у заяві голови місцевого ОЗН, дир. Левіцького про зміцнення польського елементу на Волині та звязання її з центральною Польщею. Зрештою, про це, хоч і іншими словами, говорили тут і Ґертих, (що єдиний господар тут — польське громадянство), і місцеві ендецькі політики, аранжери свята польського купця, кооператори і т. д.

У звичайній людській мові все це звучить так: **перебрати у свої руки не тільки провід над цілим економічним життям, як це було досі, але й обсадити своїми людьми всі його ділянки,** усуваючи з них іншонаціональні елементи, а саме: хліборобські станиці, кооперацію, самоуправну господарку, приватну торговлю, ремесла, фінанси, землю, народній український промисл та всякі сезонові роботи.

Щодо жидівської меншини, то ця політика зовсім ясна і отверта. Але у відношенні до українців це загортають в ріжні папірці. Бо коли можна мріяти про усунення з Волині малочисельних меншин, то подібні мрії вже зовсім нереальні щодо українців, які складають 80 відсотків усього населення Волині.

І маючи це на увазі, політики й „економісти" Волині подали собі руку для спільної праці: для того, щоб опанувати ціле господарське життя, й одночасно здійснити далекосяглі політично-меншинні пляни, добре нам відомі з інших, позагосподарських ділянок.

Отак-то „політика" на Волині осідлала економіку і, як побачимо далі, заїздила її до смерти та кинула на роздоріжжя. Через те щезають українські господарські організації, звідси дуже низький відсоток українців у самоуправі, примусовий відпочинок деяких молодих українських купців, велика кількість безробітних українців і т. д.

II.

Для кожного ясне, що така, як теперішня меншинна політика й економіка взаємно себе виключають; що там, де маси населення відсували від господарської самодіяльности, не може бути господарського розвитку; що в економіці моральний чинник грає велику ролю. А тимчасом економісти та політики Волині, місцеві та імпортовані, надумали створити чудо: погодити економічні правди з теперішньою політикою негацією здобути собі продуцентів, спільників і клієнтелю; на спиненні природного хліборобського гону населення збудувати економічний розцвіт; наладнати імпорт того, чого місцевий ринок не може ввібрати в себе через порожні кишені; зорганізувати експорт низькокультурних продуктів і по цінах, які відбивають охоту продукувати; доливати ззовні людські маси, коли місцеві голодують; розпоряджатися чужим господарством, коли місцеве населення прагне самодіяльности. І так до безконечности!

Звязування Волині з центральною Галичею почалося перед десяти роками нагальнім імпортом найріжніших фабрикатів. Господарські машини й знаряддя сипалися на села (на рати, на векслі!) як з рогу обильности; дівчата одягалися в шовк, плюш, дорогі вовняні ткаиини, лякерки, шовкові панчішки; хлопці — в дорогі гранатові й чорні вбрання (обовязково!), в сільських крамницях багато місця займали туалетні мила, перфуми, пудри, креми та ріжного роду ґалянтерія, про яку перед тим нікому й не снилося.

Звязування Волині з центральною Польщею (промисловою) йшло повною парою. В той час ріжні банки, каси та лихварі робили „кокосові інтереси": „споживчі" (так, „споживчі"; не інвестиційні) позички мнфкилися і то за великі проценти. Розгону набрали також і ремесла, ресторани, пиварні. Бо-ж то за гріш було так легко! Підпиши тільки якийсь папірець чи вексель!

Волинь „зацвіла" добробутом. Слава пішла про це дуже далеко. Добробут волинського Ельдорада почав притягати до себе шукачів щастя.

Селянин хлібороб перший спамятався, бо застукали до нього: плати! Що? Землю продавати? Та якже так! Треба братися до споживчої кооперації, до молочарства, до того, щоб піднести продукцію, бо з торбою підеш. Деякі вже продавали „морґи", щоб заплатити векслі. Треба й у самоуправі взяти участь, бо там завеликі льокальні видатки. Треба взятися й за освіту, за Просвіти, за книжку, за сільсько-господарські організації. Треба агрономів, треба гуртуватися, мати спільні машини, книжки, знаряддя, власні шкілки овочевих дерев, пасіки. Щоб усе дешевше коштувало та щоб було більше прибутку. Бо... треба платити.

В той сам час банки, каси, лихварі почали, як ті надуті гумові чортики, з пронизливим писком корчитись, меншати, завмирати: селяни не платили.

Над Волинню гомоном пішло:

— Рятунку!

Кріза, що прийшла сюди ззовні, знайшла тут уже власну, місцеву крізу й відразу подвоїлась. Селянин замкнув гаманець. Від нього застогнали купці, ремісники, ресторани й пиварники, а сільські жиди-крамарі почали ліквідувати свої крамнички.

Селянське: „Чуєш, батьку?" зворушило українську інтеліґенцію, і вона, хоча особисто не була зацікавлена, іноді несла останнього золотого до тієї чи іншої господарської організації, щоб допомогти меншому братові; несла туди й свою безплатну працю, щоб дати можливість народові вилізти з господарської халепи. Допомоги треба було — тимбільше, що нарід обсіли численні шукачі щастя, які прийшли сюди в надії на добрі заробітки, а знайшли вже крізу, — і село мусіло годувати їх, як безробітних.

Та найстрашніше ще мало прийти. Мудрі „економісти" в селянській рятунковій акції добачили небезпечний український рух (а може тільки вдавали, що добачили його!). Політики порозумілися з „економістами" й вирішили одним вистрілом вбити двох зайців: по-перше, спинити „небезпечний" рух, а по-друге взяти його у свої руки й мати з нього подвійну користь: і господарську й політичну якої треба... Вони були переконані, що український селянин, який гукає: „рятунку!", душу свою продасть, щоб тільки звільнитися від петлі, що її зашморгнула йому на шию подвійна кріза. За ним і пішло „дубенське право", відірвання від „Українського Ревізійного Союзу" й перебирання в свої руки всіх рятункових засобів, що їх створив для себе сам нарід.

III.

Минулий 1937 р. приніс вищі ціни на сільсько-господарські продукти. Кріза злагідніла. Селянин трохи віддихнув. Де міг урятувати свої економічні станиці, там боровся за них, пхав їх далі й підносив до зразкового стану. Де не міг, ліквідував. В інших місцях крутив, хитрував і „співпрацював". Отже господарське коло, зокрема кооперативне, все ще деінде крутилося. Але вже розгону не було.

Політика вбила кооперативну ідею. Кооперація втратила для українського народу ввесь рятунковий змисл, який мала перед кількома роками, втратила колишню живу силу. І хоча вона ще істнує, але крутиться тільки по інерції, будуючим економічним чинником уже не є й не буде. Бодай не буде в такій мірі, якої вимагає сумний економічний стан Волині.

Українське селянство стануло на роздоріжжі: куди йти? який змисл розбудовувати кооперацію, в якій не можна бути господарем та яка не може дати того, що далаб у власних руках?

Праця над поліпшенням хліборобства сьогодні вже цілковито в неукраїнських організаціях. **Вона культурного рівня волинського хліборобства не підійме, бо величезні українські маси цураються її.**

Наплив людей зпоза меж Волині і факт, що багато українських господарських станиць зникло — збільшили число безробітних українських інтеліґентів, які, щоб їсти хліб, мусять творити свої власні варстати праці, між іншим — у ділянці приватної торговлі та промислу, навіть у ремеслі. Але й у цьому саморятунку українців дехто, по старій звичці, теж добачив політичний рух. А частина селянства емігрує, щоб рятуватися на чужині.

І в той час, як Волинь згинається під тягарем власних безробітних, поза її межами йде пропаґанда: йти на Волинь і опановувати тут міста — торговлю, промисл і ремесла, які самому місцевому елементові вже не можуть запевнити істнування через зубожіння головного чинника — хліборобської верстви. Ця пропаґанда не має на увазі економічної доцільности. Кермує цим рухом виключно меншинна політика, що до решти вбиває тут економіку.

Справді, чи мають вигляд на успіх ті купці, що йдуть на Волинь? Ось уже першу відповідь дає саме життя. В Луцьку були дві польські книгарні, одну з них зліквідували, а на її місце після деякого часу повстала нова; чи довго вони обидві будуть істнувати? Б. комісар поліції заклав тут споживчу крамницю, втопив деяку суму гроша і зліквідував, а на другому боці вулиці повстала нова польська споживча крамниця; чи довго вона проістнує? Повстають нові кав'ярні, зате старі ледви вже дихають і лише глянь, що їх замкнуть. І т. д. Політика й тут вбиває торговлю, на цей раз уже приватну. Те саме бачимо і в ділянці ремесла.

Економічна правда мститься за втручання політики в приватну торговлю таксамо, як і в кооперацію та в інші ділянки життя. А правда ця така: **волинський ринок не вбере в себе більше, ніж може ввібрати.** Правда, торговля на Волині теж якось крутиться. Але вона зовсім не є показчиком економічного розвитку міст Волині, розвитку цієї землі: вона в деякій мірі тримається тими грішми, які через урядничі кишені вливаються на місцевий ринок. Заберіть з того чи іншого міста урядові інституції, і торговля в ньому відразу пропаде. Цим треба пояснювати завзяту боротьбу купецького світу, напр. за перенесення волинської шкільної кураторії з Рівного до Луцька, за деякі уряди у Ковлі й т. д. Отже торговля Волині, внаслідок хліборобського застою селянства, тримається на плинному елементі, яким є урядництво. Це дуже характеристична риса міст Волині.

Самоуправна господарка, що таксамо йде під диктатом політики і то меншинної політики та знаходиться в руках не місцевого елементу, майже скрізь викидає гроші на те, що не випливає з місцевих економічних міркувань, але з міркувань сторонніх. Часто-густо ріжні інвестиції мають одне виправдання: дати працю, вмисно, з політичною метою спровадженому сюди елементові. Навіть самий розріст бюрократичного самоуправного апарату викликує часто така потреба, або чисто меншинно-політичні міркування: зміцнити тут свій елемент коштом економічного стану громад.

Щоб утримати та рятувати від голоду напливовий робітничий елемент переводять ріжні інвестиційні роботи, що знову-ж вимагають державних грошей: з фонду праці, інвестиційних позичок і т. д.

IV.

Є ще одне явище, яке нічого спільного з правдивою економікою не має: **витрачають гроші на піднесення культури чи розбудову господарств тільки одної частини населення — польських кольоністів — і обминають місцеве українське населення.** Можна сказати навіть більше: що гроші, призначені на оживлення хліборобства, на позички, на утримування ріжного

роду персоналу та на численні організації, ідуть у величезній своїй частині виключно на меншинну політику від економічною вніскою. Не перечимо, з політичного погляду — це має якийсь зміст, але з економічного не витримує ніякої критики, бо Волинь, як така, не розвивається, й державна економіка має від цього самі мінуси.

Проте, коли наші хлібороби звертаються:

— Дайте нам рятуватися, дозвольте організуватись, здобувати собі знання, налагоджувати продукцію та збут, не позбавляйте нас цього права? — чують на кожному кроці відмову з таким виправданням:

— Цього вимагає державна рація.

А тимчасом село знову хвилюється й скрізь чуємо те саме:

— Йде нова кріза, ціна на збіжжя паде, гроша щораз менше!...

І ціле волинське життя стоїть на роздоріжжі та чекає на ще тяжчі несподіванки.

О. С-кий.

Один із творців славних „14 пунктів Вільсона“.

СМЕРТЬ ПОЛК. ГАВСА.

Американський діяч і дипльомат Едвард Мандель Гавс, що помер передучора у 80. р. життя, відограв у політичних подіях Европи чималу ролю. Він походив з англійської родини емігрантів, що осіли в Мексику, де його батько брав живу участь у громадянській війні. Гавс вихований в Англії до 22. р. життя, жив у Тексасі більш як 30 років як плянтатор, не перестаючи цікавитися політикою. Він був дорадником ріжних губернаторів, за якими вів виборчу кампанію.

У 1912. р. Гавс відограв велику ролю при виборі на президента Злуч. Держав Вільсона. Як звичайно він відмовився від державної посади при президенті, залишаючися тільки його приватним приятелем і політичним прихильником. Вільсон радився з Гавсом при найважніших державних законопроєктах. Гавс цікавився европейською політикою, знав багато европейських дипльоматів особисто. У 1913. р. він був посередником у конфлікті з Англією у справі Панами, у 1914. вів дипльоматичні переговори з Аргентиною, Бразилією і Чіле у справі панамериканського мирового пакту. У 1914. р. він передбачував війну в Европі і з цією метою переговорював особисто з цісарем Вільгельмом, представниками німецької армії та фльоти, щоб довести до англьо-німецького порозуміння. Вже підчас війни Вільгельм II. заявив: „Відвідини полковника Гавса в Берліні та Льондоні на весну 1914. р. малощо не перешкодили світовій війні“.

Підчас війни полк. Гавс вернувшись до Америки старався впливати на німецьких амбасадорів, щоб закінчити якнайшвидше війну та зменшити її страхіття. У січні 1915. р. Вільсон вислав його до Европи для мирових заходів і Гавс після побуту в Льондоні, Берліні та Парижі висунув плян „свободи морей“, щоб добитися компромісу для прискорення миру. Коли німці затопили „Люзітанію“, цей проєкт упав автоматично.

У літі та восени 1916. р. Гавс вів живу агітацію за новим вибором Вільсона на президента. Коли Злуч. Держави виступили на боці Антанти проти Німеччини, він був звязковим між великими організаторами війни у Франції та Англії. У 1917. р. Вільсон призначив його головою окремої американської місії, що мала обєднати ріжні сили Антанти у фінансах, постачанні харчів та рекрутів. Славних 14 Вільсонових пунктів вийшло при його співробітництві.

Підчас мирової конференції Гавс відограв велику ролю завдяки своїм особистим звязкам із европейськими дипльоматами та державними мужами і як найближчий приятель Вільсона. У 1921. р. він видав спомини п. з. „Що справді відбулося в Парижі“ при співучасти членів американської мирової делегації в Парижі. У 1912. р. видав анонімово політичну повість п. з. „Филип Дрі“. На тему політики він поміщував статті у ріжних поважних журналах.

Члени української делегації на Мирову Конференцію в Парижі мали нагоду нераз зустрічатися з Гавсом, що виявив для нашої справи велике зрозуміння. На жаль, наші делегати не використали якслід його щирих порад, — що ще колись виявлять ближчі спомини з того часу.

Припинили діяльність „Українського Народнього Дому“ в Кросній.

Urząd Wojewódzki Lwowski, Wydz. Spol. Pol. L. P. B. S. IX. 275/38.

We Lwowie, dnia 5. marca 1938.

DECYZJA.

Urząd Wojewódzki Lwowski na podstawie art. 16. rozp. Prez. R. P. z dnia 23. grudnia 1927 r. o granicach Państwa (Dz. U. R. P. Nr. 11, poz. 83 z 1937 r.) zabrania rozwijania działalności stowarzyszeniu p. n. „Ukraiński Narodny Dom“ z siedzibą w Krasnej, pow. Krośnieńskiego na obszarze pasa granicznego, ponieważ działalność wymienionego stowarzyszenia nie jest wskazana ze względów bezpieczeństwa publicznego.

Decyzja niniejsza jest natychmiast wykonalna i nie wymaga uzasadnienia stosownie do art. 16. cyt. rozporządzenia.

Od niniejszej decyzji wolno wnieść odwołanie do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych przez Urząd Wojewódzki Lwowski w ciągu dni 14-tu po doręczeniu. — Za Wojewodę Charewicz, wr. Zdzisław Charewicz, nacz. Wydz.

Starostwo Powiatowe Krośnieńskie, L. Pol. 253/1/II/38.

Krosno, dnia 23. marca 1938.
za recepisem zwrotnym.
Do Pana D-ra Juliana Nałysnyka, adwokata
w Dukli.

Urząd Wojewódzki Lwowski reskryptem z dnia 5. marca 1938 L. PBS IX. 275/38 zakazał rozwijania działalności stowarzyszenia p. n. „Ukraiński Narodny Dom“ w Krasnej, o czym został Pan zawiadomiony jako przewodniczący wymienionego stowarzyszenia.

Z uwagi na natychmiastową wykonalność decyzji Urzędu Wojewódzkiego wzywam Pana do natychmiastowej likwidacji stowarzyszenia w myśl przepisów statutu stowarzyszenia — w szczególności — § 17 tegoż statutu, pod rygorem następstw karnych przewidzianych w art. 57 prawa o stowarzyszeniach i art. 24 rozporządzenia Prezydenta R. P. z dnia 23. grudnia 1927 — o granicach Państwa (Dz. U. R. P. Nr. 11, poz. 83 ex 1937).

Starosta powiatowy:
Frankowski, wr

Загальні Збори Міщанського Братства.

В неділю 27. ц. м., в 10 год. рано, в домівці Т-ва „Зоря“, відбулися річні Загальні Збори Міщанського Братства, у присутности понад 80 членів. Зі звіту з діяльности видно було, що Т-во розвиває свою активність на полі організації міщанського стану, зокрема міщанського доросту. Створено м. і. кілька фахових секцій, з котрих найважніші — секція кравецька, столярська і шевська. Т-во приготовляє справу самостійних українських ремісничих цехів та заходиться коло придбання інвентаря і побільшення своєї домівки.

Після ділової дискусії прийшло до вибору комісії-матки для намічення кандидатів до нового Виділу. Тут уперше виявилось, що на Зборах є дві групи, при чому чимало присутніх не орієнтувалось, у чому річ, і падало жертвою непорозуміння. Фактично річ ішла про деякі персональні порахунки, яких тлом були нинішні внутрішньо-політичні українські відносини: тому і для людей, неорієнтованих у нюансах тих внутрішніх політичних відносин, боротьба за кандидатури на Загальних Зборах виглядала дивовижною та й незрозумілою. Дезорієнтацію, головно серед молодих членів Т-ва, викликала поява майже цілої верхівки УНДО з головою і генеральним секретарем, чого досі ніколи не було: тому молоді члени Т-ва виступали спершу і проти тих старих заслужених членів Т-ва, міщан, яких підозрівали, що це вони хотять на Загальних Зборах використати для себе впливи політичних чинників, не знаючи, що саме проти них ті чинники виступали. Остаточно вислід був такий, що листа комісії-матки не була голосована в цілости, лиш голосовано на поодиноких кандидатів, при чому величезною більшістю були вибрані люди, намічені комісією-маткою. Вислід виборів такий: голова — посол д-р Ст. Біляк, пп. Бабяк, Бобеляк, Галібей, Гнатів, Дуфанець, Івасівка, Керницький, Кушик, Марінець, Процишин, Стефанієський і Янчишин.

Тому, що вибраний голова Т-ва був активно заанґажований у боротьбі проти тих громадян, які всетаки ввійшли до Виділу, новий Виділ ледви чи буде працездатний. Тому можна сподіватися у приписаному статутовому речинці або надзвичайних загальних зборів або крізи на становищі голови Т-ва. Через те покищо не відбулось конституююче засідання нового Виділу.

Ми умисне стримались від того, щоби негайно подавати звіт зі Зборів, бо чекали вияснення цієї неприємної ситуації. Але справа стала вже голосна і викликує у місті поголоски, які може й не відповідають правді. Треба висловити свій найглибший жаль, що на терені Міщанського Братства хоче дехто провадити особисту гру, яка до того терену не личить. Добре сталося, що ця спроба вдалася тільки у дуже малесенькій мірі та не осягнула головної мети — усунути з Виділу Т-ва невигідні собі особи.

НОВИНКИ.

— **Нова книжка.** Видавнича Кооператива „Хортиця“ у Львові видала нову книжку відомого українського культурно-політичного діяча, **проф. Олександра Лотоцького п. н. „НА РІКАХ ВАВИЛОНСЬКИХ“.** Є це збірка політичних статтей на пекучі теми нашої сучасности в звязку з завданнями української політичної еміграції. Ціна книжки (200 стор.) — 2.46 зол. Адреса для замовлень: „В-во „Хортиця“, Львів, Ринок 10. (ПКО ч. 503.110). 698 1—1

— **Вже появився з** друку II-ий том повісти Галини Журби **„Революція йде“.** Обсяг книжки 264 стор. Ціна з почтовою пересилкою 2.50 зол. Замовляти: Видавництво „Батьківщина“, Львів, вул. Чарнецького ч. 8. 1—5

— **З музичного життя.** В неділю 3. квітня, год. 19.30 відбудеться в Малій Салі Муз. Т-ва ім. Лисенка Камерний Вечір. У програмі твори Гайдна, Бетовена і Брамса у виконанні: І. Неколишин, В. Цісик, Р. Согор, Б. Задорожний, О. Березовський, ансамблю відомого з успіхів на полі камерної музики. 697 1—2

— **„Нинішня Франція та її духове обличчя“.** На цю тему відбудеться 3. квітня ц. р. у Стрию в салі Нар. Дому, відчит проф. д-ра М. Чубатого. Відчит іде у рямцях Академічних вечерів Богословського Т-ва.

— **Нагороду м. Львова** у квоті 2.500 зол. дістав проф. К. Бартель за свою наукову діяльність.

— **Ревізії й арештування.** В понеділок 28. ц. м. вранці перевели поліціянти зі станиці поліції з Журавиці ревізію у студ. Павлишина з Бушковичах. По ревізії Павлишина арештували і відставили до комісаріяту в Перемишлі. Причина ревізії й арештування невідома.

— **Запротестовані вексли.** Згідно з обчисленнями головного статистичного уряду в цілій Польщі за один місяць лютий ц. р. було запротестованих 144.580 векслів на суму 17,175.000 зол. Рік тому було 124.057 запротестованих векслів на суму 14,968.000 зол.

— **Розкинули могилу б. УСС-а.** Дня 21.—22. березня ц. р. на полі коло Ригайлівки, повіт Підгайці, невідомі справці розкинули могилу УСС-а Квасниці, убитого в 1915 році, забрали з глини останки та повезли в невідомому напрямі. Яму залишили незакриту, а коло неї загубили гребінець та зеркальце покійного. Могилу УСС-а Квасниці постійно опікувалася власниця цих ґрунтів, дідичка Медицька з Львова.

— **144-ох кримінальних вязнів** помилував президент Польщі тому, що совісно працювали при публичних роботах. Літом минулого року влада рішила вжити вязнів до публичних робіт. Тому створено 15 окремих осередків для вязнів так, що при будові каналів, урегулюванні рік і т. п. працювало понад 5.500 вязнів. На волю

вийде 144 вязнів, яких засудили за ріжні провини на кару до одного року.

— **Б. посол Грушка на волі.** Окружний суд у Перемишлі рішив випустити на волю б. пос. Бруньона Грушку, відомого діяча „Стронництва Людового“, якого вибрали на останньому конгресі у Кракові головою начальної ради цієї партії. Тому, що слідство проти Грушки за участь у селянському страйку вже закінчене прокуратура в Перемишлі підготовляє акт обвинувачення і Грушка відповідатиме перед судом.

— **Львівська хроніка.** При вул. Сонячній притримали 5-літню дівчинку Софію Дейман з листом від своєї матері Марії до купця Здзіслава М. без ближчої адреси. В листі Марія Дейман пише, що живе у страшній нужді і не може забезпечити прожитку своїй дитині. Дівчинкою заопікувався міський уряд ііі. дільниці. — У трамваю ч. 2 при вул. Городецькій невідомі злодії вкрали І. Грайбахові золотий годинник з ланцюшком вартости 600 зол. — При вул. Ягайлонській невідомі злодії вкрали Янні Люблінґ портмонетку з 290 зол. — У ночі з понеділка на вівторок поліція перевела облаву і притримала 80 осіб, між ними 12 осіб, яких шукала влада за ріжні провини. У притриманого Й. Романовського та Г. Волошинської поліція відобрала дамську торбину, що її вирвали 27. м. м. з рук Р. Нехтель.

— **Краєва хроніка.** На залізничому шляху у Коросні вантажний поїзд штовхнув емер. учительку Р. Рисевичівну, яка важко потовклася і зломила праву руку. Важко ранену відвезли до шпиталю у Коросні. — У Грабівниці пов. Березів згинув у лісі робітник Петро Добик якого придавило дерево.

— **Кривава бійка поліції з бандитом.** У селі Грабно під Войничем дійшло до кривавої бійки між бандитом М. Батком і поліційною стежею, що хотіла перевести ревізію в одному з домів у селі. Бандит засипав поліцію градом куль. Бандит зранив важко команданта станиці поліції з Войнича Диклевського, лекше поліцая Дильонга. Обох ранених поліцаїв відвезли до шпиталю в Тарнові. Бандит утік до ліса. Поліція уладила за ним облаву.

— **Вибух вулькану.** На Камчатці вибух вулькан Аванчинськ, віддалений 60 км. від Петропавловська, що від 10-ох років був неділяльний. Останній сильний вибух вулькану був ще перед 40 роками.

— **Жахливі катастрофи.** Підчас морських маневрів недалеко Бресту впав бомбовий гідроплян з шістьома членами залоги та одним журналістом. Тіло журналіста знайшли, доля членів залоги невідома. До Бресту приїхав анґлійський паровик „Консет“, який плив з Нью-Кестль і виловив тіло військового летуна, що впав до моря 30 км. від Кесан. — Минулого понеділка рано дійшло до вибуху у фабриці вибухових матеріялів недалеко Пардубиць у Чехословаччині. Один із будинків зовсім знищений, багато осіб ранених.

— **Цінні археольогічні знахідки в Єгипті.** Д-р Ахмед Фахрі, головний інспектор старовини в середущім Єгипті, відкрив у лібійській пустині підчас дослідів оази Фарфра та Багарія три нові святині з часів фараона Агмеса ІІ. (XXII. династія, 559—326 перед Христом), частинно відслонив три інші святині і безліч гробівців. На мурах одної святині віднайшов портрет короля Агмеса ІІ., якому товаришить жрець Зеід Хонсу Анке складаючи жертви ріжним богам. Брами цієї святині були замуровані камінням і глиною, мабуть у перших віках християнства, щоб унеможливити поганам доступ до святині.

— **Рекорд німецьких летунів.** Минулої неділі пополудні німецький гідроплян „Дорніє“ вилетів з авіоматки „Вестфален“ недалеко анґлійського порту Плімавт і за 43 год. перелетів 8.500 км. та осів у вівторок в год. 10-ій рано у Каравеляс у Бразилії. Таким чином німецькі летуни побили рекорд довжини лету італійці Стопані (7020 км.) та установили новий рекорд.

— **Канал Рен-Дунай.** Німецький уряд рішив приступити ще цього року до будови каналу, що получить Рен з Дунаєм. Ще цього року будову каналу доведуть до Вірцбурґу. Будову каналу Рен-Мен-Дунай контролюватиме 6 крайових урядів.

— **Тайні доми гри в СССР.** На ташкунжди, що щораз-то більше дається у знаки совітським громадянам, повстають мов гриби по дощі нові тайні доми гри. На днях совітська влада викрила в Києві тайний дім гри, де арештувала кількадесять осіб. Між арештованими є робітник кравецького тресту Ша який попереднього дня здефравдував у тресті 70.000 рублів і всі ці гроші програв. Одночасно виявилося, що тайні доми гри розвиваються знаменито тому, що совітські урядовці управляють азарт і навіть вищі урядовці ГПУ дуже радо ходять до цих спелюнок.

— **21 рік з кулею в серці** прожив воєнний інвалід Бертіє в Парижі. Важко раненого Бертіє під Верден вилічили у шпиталі залишаючи кулю в лівій коморі серця. Тепер Бертіє помер на запалення легенів.

— **Нафта на пустині Лібії.** В ріжних місцях на пустині Лібії, що належать до Єгипту, відновлюють старинні криниці, що їх побудували ще римляни і вертять нові, щоб бедуїни мали воду. Недалеко Марса Матруг відкрили підчас верчення криниці нафтову ропу. Роботи коло криниці негайно перервали і повідомили губернатора та міністерство військових справ. Криницю з ропою береже військовий відділ. У найближчому часі вестимуть дальші досліди за нафтовою ропою.

— **Ріжні вісти.** Японський цісар гостив сніданям членів уряду і членів парляменту, разом 900 осіб. — Над Евфратом коло місцевости Ракка дійшло до битви між бедуїнами, в якій згинуло 40 бедуїнів. — Підчас маневрів воєнної фльоти Злучених Держав на Тихому Океані занедужало 500 членів залоги на запалення миґдалів. — Недужих відвезли до шпиталю до Гонолюлю. — Єгипетський уряд задумує побудувати автостраду на півострові Синай, щоб наладнати краще комунікацію з Палестиною. —

З театру.

ВЕЛИКИЙ ТЕАТР: „ПРИ МЕТІ“, КОМЕДІЯ НА 4 ДІЇ К. Г. РОСТВОРОВСЬКОГО.

Комедія на межі драми, коли не траґедії. Є хвилини, коли легко всміхаємося, не сміємося ні разу. Як могла б стати комедією історія людини, за якою тягнеться вина матері, що вбила рідного сина і батька, що вмер у вязниці? „При меті“ це третя частина трильогії початої жахливою „Несподіванкою“. Вона найцікавіша, найкраща з погляду драматичної техніки. Песа для себе самостійна і не треба знати двох попередніх, щоб її розуміти або сприймати з більшою приємністю.

30-кількалітній дуже талановитий професор університету жениться з молодою, гарною панною, вирваною серед вибагів, донькою скоробагатьків. З любови до неї він скриє своє низьке походження та трагедію своїх батьків. Правду знає тільки його тесть, що теж перейшов через тверде життя і не вагався бруднити собі руки для щастя доньки. Таємниця проф. Шибальського (колись звичайного Шибали) вибухне як бомба скандальної хроніки вже на його шлюбі, коли там звиться його шурин, звичайний шофер, що приїхав непрошений із Варшави подивитися на весілля того, якому допоміг окінчити студії у найтяжчих хвилинах його життя. Дві родини почнуть уживати всіляких заходів, щоб склеїти розбите щастя молодої пари; кожний із таких заходів відкриватиме якусь нову рану.

Дехто із критиків хоче вважати песу Ростворовського за якусь суспільну сатиру та доглядуватися в ньому суворого моралїста, що відривав болячки свого сучасного громадянства. А проте всі комедійні типи в цій песі є тільки тлом для драми, яка моглаб відбутися і в іншому середовищі, двацять чи сорок літ раніше або пізніше. Вона нагадує неодною своєю рисою песи Зудермана „Честь“ та „Огні Іванової ночі“ або драму Гольсуерті „Шкурина справа“. Ростворовський наскрізь оригінальний, з великим драматичним хистом дав іще одну песу на загальнолюдську проблему конфлікту чесної та талановитої одиниці, що паде жертвою у боротьбі з суспільними пересудами. Ця проблема зачіпає за неодну іншу і хвилює більше живою, добре відтвореною подією, ніж теоретичними міркуваннями, які можуть бути дуже ріжні.

Песу виставили як святочний спомин по недавній смерти письменника дуже дбайливо і незвичайна гра артистів дала чи не найкращу виставу за нової управи театру. Перші ролі відтворили по мистецьки Махальський, Мадалінський, Анквіч-Шийковська та Шиндлер. В інших дорівнювали першим: Межеєвський, Ляліва, Шлетинський, Сташевський, Збежовська, Зелінська і Ратчка. м. п.

З кіна.

КІНО „КОПЕРНИК“: „ШЕФ РОЗВІДКИ“

Стокгольм у 1918 р. як осередок шпигунської мережі на всі боки. Тут працюють агенти Німеччини та Антанти. Молода директорка фірми жіночої моди переїжджає сміливо з Парижа до Стокгольму із сукнями та капелюхами. Вона працює в контакті з філією німецької розвідки у Стокгольмі. Там зявляється несподівано молодий барон, німецький капітан-дезертир. Він звертає свою особливу увагу на молоду жінку, яка йому дуже до вподоби. Із взаємної симпатії народжується кохання. За той час арештують возного у фірмі мод, як німецького шпигуна. Капітан-барон і модистка роблять одного дня ревеляції одне одному: вона знає, що він — шеф німецької розвідки, а він, що вона не швайцарка, а француженка, і не німецька шпигунка, хоч підтримує контакт із німецькою розвідкою, а саме агентка французької розвідки. Виринає дилема обовязку супроти батьківщини та особистого щастя. Фільма переводить цікаву інтригу, місцями таки добре поплутану. Коли доходить до трагічних сцен обстрілу ворожих кораблів, які потопають — можна спокійно чекати погідного закінчення всупереч тому, що знаємо, як поводилися підчас війни зі шпигунами. Конрад Файт має гарну молоду партнерку, яку бачимо вперше на екрані.

—о—

Спорт.

МАДЯРСЬКИЙ „БУДАФОК“ У ЛЬВОВІ

По переговорах з ріжними европейськими клюбами (Адміра і Спортклюб — Відень та Фебус — Будапешт) законтрактувала Україна остаточно відому мадярську І-лігову дружину Будафок з Будапешту. Ці змагання відбудуться в неділю 17. квітня ц. р. у Львові. В понеділок 18. IV. стрінеться з Будафоком Погонь.

КОМУНІКАТИ С. Т. УКРАЇНА.

Секція спортових гор і легкоатлетична.

В понеділок 4. IV. ц. р. в год. 7. вечором відбудуться в домівці С. Т. „Україна“ сходини членів секції спортових гор і легкоатлетичної. Всіх членів та охочих стати членами згаданих секцій просить виділ прийти на сходини.

Наколесницька секція.

У вівторок 5. IV. ц. р. в год. 7. веч. відбудуться в домівці С. Т. „Україна“ сходини членів наколесницької секції. Всі члени та охочі стати членами згаданої секції повинні прийти на ці сходини.

Мандрівнича секція.

Мандрівнича секція С. Т. „Україна“ улаштує в неділю 3. IV. ц. р. прогульку автобусами до Самбора на змагання Україна — Корона. Кошти переїзду в обі сторони 4.50 зол. Зголошення разом з оплатою приймають кожного дня від год. 7—9 веч. (до пятниці 1. IV. включно) в домівці Т-ва (Л. Сапіги 49. I).

Виділ.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Великий Театр.

Четвер 31. III. год. 7.30 „При меті".
Пятниця 1. IV. год. 7.30 „При меті".
Субота 2. IV. год. 7.30 „При меті".

Театр Різнородностей.

Четвер 31. III. вистави нема.
Пятниця 1. IV. год. 7.30 „Подружжя, яких мало", премієра.
Субота 2. IV. год. 7.30 веч. „Подружжя, яких мало".

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича

БОЛЕХІВ:
31. III. Процес Мері Деген.
1. IV. Лісова пісня.

Український Народній Театр ім. М. Садовського:

ЗАВАЛІВ:
31. III. Мазепа.
МОНАСТИРИСЬКА:
1. IV. Пісня Бескиду.
2. IV. Маруся Богуславка.
3. IV. Гетьман Полуботок.
4. IV. Супружий меч.
5. IV. Мазепа.
БУЧАЧ:
6. IV. Пісня Бескиду.
7. IV. Гетьман Полуботок.
8. IV. Мазепа.

КІНА.

АПОЛЬО: „Буревій" експот. фільма.
АТЛЯНТИК: „Шлях у незідоме".
БАЛТИК: „Герої моря".
ВАНДА: „Поши"; „Анаполіс".
ГРАЖИНА: „Косцюшко під Рацлавицями".
ЕВРОПА: „Перли корони" (Шаша Ґітрі).
КАСІНО: „Пірати".
КОПЕРНИК: „Шеф розвідки" з Конрадом Файдтом.
МАРУСЕНЬКА: „Шулерів роман", кольорова гротеска та найновіший тижневик.
МЕТРО: „Благословенна земля".
МІРАЖ: „Вошівара".
МУЗА: „Коли ти залюблена".
ПАКС: „Останнє сальва".
ПАЛЯС: „Де Де" муз. комедія (з Даніелею Даріє та Альбером Преженом).
РАЙ: „Обожана" з Мартою Еґерт.
РІЯЛЬТО: „Неоправдана година".
СВІТ: „Варвара Радзивілівна"; „Не мала баба клопоту".
СТИЛЕВЕ: „Без свідків" і ревія.
ТОН: „Стрілець із Бенгалі"; „Боротьба за золоті поля".
УТІХА: „Магічний ключ" і ревія.
ХІМЕРА: „Танок щастя та розпуки" з Лл. Гарвей.

ФОТОПЛЯСТІКОН:
(пл. Марійська 5).
„Австрія — Грац; Кляґенфурт".

ФОТОПЛЯСТІКОН „Святовід" (Пасаж Гавсмана ч. 7):
„Росія та Сибір".

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Четвер, 31. березня 1938.

6.15—8.00 Раннішня авдиція; 11.15 Мазовецькі пісні й танки; 11.40 Грає Коллєга Фрапп, скрипка, гр. пл.; 12.03 Полуднева авдиція; 13.45 Комунікат Хл. Палати; 13.50 Із екзотичних тем, пл.; 14.20 Розр. музика з пл.; 14.55 Біржа; 15.00 Фраґм. із пов. І. Лями „Коровар у Галичині". Музика з пл.; 15.25 Біжучі вістки з міста та провінції; 15.30 Господарські вістки; 15.45 Муз. мандрівка; 16.15 Легка музика у вик. військ. орх.; 16.50 Актуальна гутірка; 17.00 Людина під мікроскопом; 17.15 Форт. рецітаць Аґи Жамбор (Евлові твори); 17.50 18.50 Спорт 18.10 „Огниволавіє" гутірка, виг. д-р Юрій Зарицький; 18.20 З оп. музики, пл.; 18.35 Для сіль. молоді; 18.40 Радієві конкурси й випроби; 18.55 Програма на завтра; 19.00 „Протекція" комедія Аґе Гомманна (Лямп); 19.30 Віденські пісні у вик. нар. хору; 19.50 Промова поморського воєводи; 20.00 Легка й танк. музика, орх., співи; у перерві в год. 20.45 Веч. дениик; 21.45 Гутірка про повість; 22.00 Камер. концерт; смичк. квартет, форт.; 22.50 Ост. вістки; 23.00 Із співацького альбуму.

Пятниця, 1. квітня 1938.

6.15—8.00 Раннішня авдиція; 11.15 Для шкіл: „Прима Апрíліс" вес. авд. з участю Шепка й Тонька; 11.40 Тенор Фр. Мерлі в дуетах, пл.; 12.03 Полуднева авдиція; 13.45 Суосп. гутірка; 13.50 Музика з гр. пл.; 14.50 Біржа з участю орх. солістів і хору; 15.00 Невідома поема Ол. Фредра про Львів; 15.15 Плита: Містечко Львів; 15.20 Біжучі вістки теплі та холодні; 15.30 Господарські вістки; 15.45 „Гокус-покус" вес. авд. для дітей; 16.00 Гутірка з хорими; 16.15 Легка слово-муз. авд.; 16.50 19.50 Актуальна гутірка; 17.00 Посередництво праці; 17.15 Із творів львівських композиторів, Евгенія Зарицька мецосопран, скрипка, форт.; 17.50 Огляд видань; 18.00 Спортовий комунікат; 18.10 Туристичний інформатор; 18.15 Музика з пл. (гейнал з Вежі Айфеля); 18.20 Програма на завтра; 18.35 Львівські портрети; 18.50 Спорт; 18.55 Програма на завтра; 19.00 Старосвітський курант: „Пан Евгеній"; 19.30 Мандоліновий рецитаць; 20.00 Концерт інстр. ансамблю, Збоїнська-Рушковська сопр., віол.; у перерві коло год. 20.50 Веч. дениик; 21.55 Перша краєва телевізійна авдиція; 22.50 Останні вістки; 23.—23.30 Концерт бажань із продукціями радіослухачів.

Субота, 2. квітня 1938.

6.15—8.00 Раннішня авдиція, 11.15 Для шкіл: Співаймо пісеньки, 11.40 Моцарт: Серенада, пл., 12.03 Полуднева авдиція, 13.45 Концерт бажань, 15.20 Технічна скринька, 15.30 Господарські вістки, 15.45 Театр Уяви для дітей; 16.15 Концерт солістів: Легка музика, сопран, форт., 17.50 Наша програма, 18.00, 18.50 Спорт, 18.10 Камер. музика: скрипка, альтівка, 18.35 19.50 Актуальна гутірка, 18.55 Програма на завтра, 19.00 Авд. для дітей; Гутірка про Міцкевича, 20.00 Розр. концерт. орх., тенор, два форт., у перерві в год. 20.45 Веч. дениик, Актуальна гутірка, 21.45 Два монологи Сінг-Ельтона, 22.00 Оркестра, 22.50 Останні вістки, 23.00 Легка музика з пл.

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Четвер, 31. березня 1938.

БЕРЛІН 16.15 Форт. твори Вайсмана, 19.10 Тріо на форт., скр. і віол. Шумана, 20.00 21.00 Вечір танцю; БІЛГОРОД 21.30 Нар. пісні; БРЮСЕЛЯ ФЛЯМ. 20.00 21.00 „Христя лепішкова" оп. Ярва; БУДАПЕШТ 13.00 Концерт військ. музики, 17.35 Арфа, 19.15 20.00 Нар. пісні в супр. циг. орх., 21.15 форт. сонати Бетовена у вик. Ерне Договнія; ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 18.00 Вальдштайнівська соната Бетовена, 20.00 21.00 Концерт орх., скр., віол., 22.30 Соната ґ-дур на віолі да гамба Баха; КОШИЦІ 13.30 Про плекання курей, 14.00 18.45 Вістки, 18.00 Культ. огляд; Давайте дітям добру книжку; МІЛЯНО 21.00 Сценки, 21.30 22.00 Концерт квартету; ПРАГА 11.05 Сальон. музика, 15.15 Розр. музика, 21.25 Квартет а-моль Бетовена, 22.35 Концерт нонету, РАДІО ПАРІ 20.15 Віол., 20.30 21.00 22.00 Симф. концерт; РИМ 21.00 22.00 23.00 „Арлезіянка" оп. Чілеї; СОФІЯ 20.45 Спів.

Пятниця, 1. квітня 1938.

БЕРЛІН 17.00 Форт. твори Шумана, 18.00 Веселі мельодії, 22.30 Розр. концерт; БІЛГОРОД 18.20 Спів, 21.30 Нар. пісні; БУДАПЕШТ 13.30 18.10 Циг. музика, 17.30 Віол., 21.45 22.00 Легка музика; КОШИЦІ 14.00 18.45 Вістки, 16.10 Трансм. з Нересниці: Хор сільської молоді співає нар. пісні, 18.00 Аверченко: „Іадик з капітанами", Музика з пл.; МІЛЯНО 17.00 Форт., 20.00 Сонати на альтівку та клявесин; ПРАГА 16.25 Форт. квартет ф-моль Брамса, 19.15 Хор, 21.15 Муз. розр. програма; РАДІО ПАРІ 20.15 Пісні, 20.30 21.00 22.00 Театр Уяви, 23.00 Концерт; РИМ 19.30 Розр. концерт, 21.00 22.00 23.00 „Зиґфрид" оп. Ваґнера; СОФІЯ 19.15 Спів.

Субота, 2. квітня 1938.

БЕРЛІН 18.00 Розр. музика, 19.45 Веч. годин. БІЛГОРОД 20.00 Нар. пісні, БУДАПЕШТ 17.30 Два форт., 19.30, 20.00 Циг. музика, 20.50, 21.00, 22.00 Симф. концерт, ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 18.00 Спів, форт., акордеон, трантонікам, КОШИЦІ 14.00, 18.50 Вістки, 18.00 Трансм. з Хусту Ю. Грім „Голодний" песа, КЕНІҐСВЕРТ 20.00, 21.00 „Пальєстрант" оп. Мілекера, ЛІЛЬ 20.30, 21.00, 22.00 „Країна усміху" оп. Леґара МІЛЯНО 21.00, 22.00, 23.00 „Аїда" оп. Верді. ПРАГА 12.35 Військ. орх., 20.50, 21.00 Симф. концерт, 22.30 Танц. музика. РАДІО ПАРІ 18.15 Форт., 20.15 Пісні, 20.30, 21.00 Театр Уяви, 21.10 Кабарет, 22.05 Симф. музика, РИМ 15.00 „Прозерпіна" оп. Біянкі, 21.00 Комедія, 21.40 22.00 Розр. мельодії; СОФІЯ 16.30 Камер. музика, 19.15 Скрипка.

БІРЖА.

Львів, 30 березня 1938

Гроші.

Купно-продажа: Бельги бельг. 89·62 89·15. Доляри америнанські 5·30·50, 5·27·50 Доляри канад. 5·28·50—5·26·00 Фльорени гол. 294·4—292·50. Франки фр. 16·26—15·76. Франки швайцарські 121·80—121·00, Фунти англ. 26·39—26·23 Гульдени данц. 100·25—99·75, Корони ч 16·40—15·50 Кор. дан. 117·20—116·95 Кор. норв. 132·63—131·65. Корони шв. 136·04—135·05. Ліри тал. 22·30—21·50, Марки фінлянд. 11·68—11·25, Марки нім. 104·00 — 99·00 Шилінги австр. 89·00—84·00, Тель Авів 26·20—25·95, Марки нім. срібні 110·00 — 105·00

Акції.

Банк Польський 111·00 Цукор. 35·00 Вегель 30·50, 28·00, Ліпкоп 65·25. Моджів 13·25, Островець 54·75 Стараховичі 38·25, 36·75, Габербуш 44·00.

Папери

4 пів. проц. внутр. 65·50, 65·50, 3 інв 1 ем 81·25 серія 90·75. 3 поз. інв. 2 ем 8·75 серія 89·50, 5. конверс. 71·15 прем. дол. 40·75, 4 консол 66·00

Тенденція вдержана.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ"

Львів, 30. березня 1938 р.

1 кг. масла десер. бльок. без оп.	3·45 зол.
1 кг. масла бочков. вид. з опак.	3·55 зол.
молоко	18—19 сот.
(яйця копа)	3·95 зол.

Тенденція на масло звишкова, на молоко та яйця вдержана.

ОГОЛОШЕННЯ.

КОНКУРС

„Кооператива Здоровля" в Рогатині оголошує конкурс на посаду кооперативного лікаря. Зголошення до 15. квітня н. р. прийомає і подає умови Ревізійний Союз Українських Кооператив — Львів, вул. Технічна ч. 1. 699

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів Ринок 10.